

Nuoret turvapaikanhakijamiehet ja seksuaalisuus – Seksuaalikasvatus integroitumisen tukena

Fanny Alexandersson

Elina Hanntu

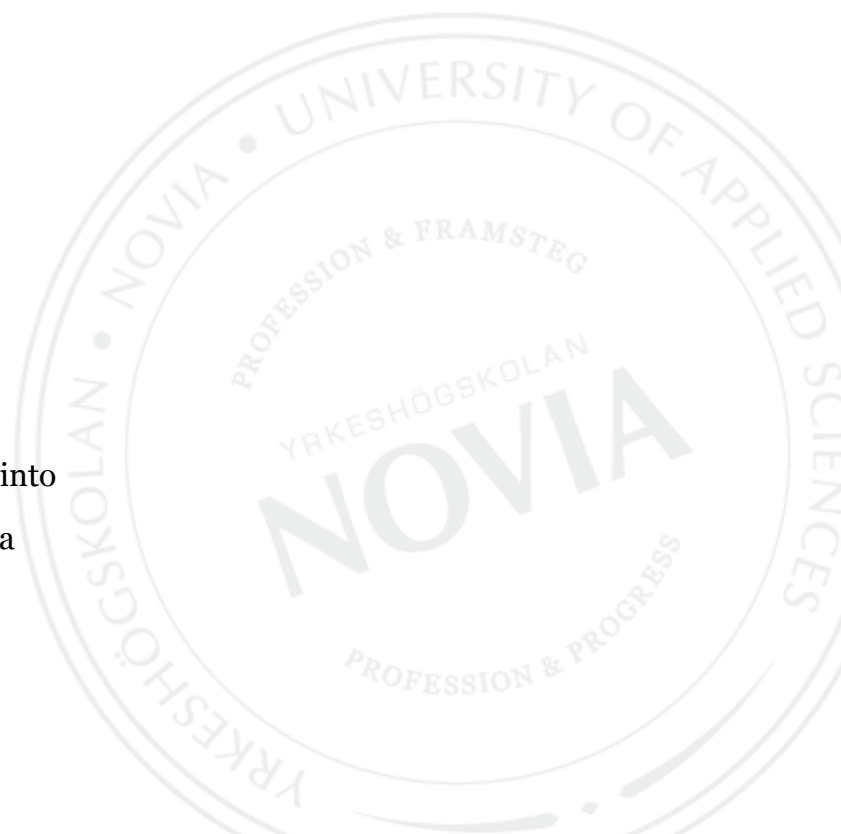
Sara-Marie Harju

Meri Hosia

Opinnäytetyö (AMK)-tutkinto

Hoitotyön koulutusohjelma

Turku 2016

OPINNÄYTETYÖ

Tekijät: Fanny Alexandersson, Elina Hanntu, Sara-Marie Harju & Meri Hosia

Koulutusohjelma ja paikkakunta: Hoitotyön koulutusohjelma, Turku

Suuntautumisvaihtoehto: Terveystenhoitaja (AMK), Sairaanhoidtaja (AMK)

Ohjaajat: Monica Norrgård, Johanna Wikgren-Roelofs

Nimike: Nuoret turvapaikanhakijamiehet ja seksuaalisuus – Seksuaalikasvatus integroitumisen tukena

---

Päivämäärä: 9.5.2016

Sivumäärä: 44

Liitteet: 6

Tiivistelmä

Tämä opinnäytetyö on viimeinen osa kolmivaiheista Young Euroman –projektia ja se on toteutettu Yrkeskögskolan Noviassa, Turussa. Työn tavoite on helpottaa nuorten turvapaikanhakijamiesten integroitumista yhteiskuntaamme seksuaalisesta näkökulmasta katsottuna. Lisääntyneen turvapaikanhakijamäärän takia aihe on ajankohtainen ja ollut mediassa paljon esillä. Projektin kolmas vaihe toteutettiin toiminnallisena opinnäytetyönä, jossa tutkimustulosten pohjalta valmistettiin tuote. Yhteistyökumppanina toimi Suomen Punaisen Ristin vastaanottokeskus, joka toivoi tuotteen olevan luentorunko seksuaalikasvatusta varten.

Opinnäytetyössä pyrittiin saamaan vastaukset muun muassa seuraaviin kysymyksiin: Mistä seksuaalisuuteen liittyvistä asioista miehet tarvitsevat lisätietoa ja miten monikulttuurisuus vaikuttaa miesten seksuaalikäyttäytymiseen? Työ toteutettiin laadullisena tutkimuksena, jossa tutkimusmenetelminä käytettiin kyselylomakkeita, ryhmä- ja yksilöhaastatteluita.

Tulokset osoittivat, että miehet sekä tarvitsevat että haluavat lisätietoa seksuaalisuudesta ja siihen liittyvistä kulttuurieroista. Suurin osa miehistä oli saanut tietoa seksuaalisuudesta epäluotettavista lähteistä, kuten kavereilta. Tästä syystä osalla miehistä oli väärinkäsityksiä esimerkiksi ehkäisystä tai sukupuolitaudeista. Lukuun ottamatta turvapaikanhakijamiesten tiedon puutetta, heidän käsityksensä seksistä ja seksuaalisuudesta ei lopulta poikkea suomalaisesta kantaväestöstä juurikaan.

Tutkimustulosten perusteella voitiin todeta, että vastaanottokeskuksessa olisi tarvetta seksuaalikasvatusmateriaalille. Luentorungossa keskityttiin käsittelemään tutkimuksessa esille nousseita aiheita, joissa miehillä oli selvästi tiedonpuutetta. Luentorungon on tarkoitus toimia monipuolisena apuvälineenä seksuaalikasvatuksessa, jota voi muokata tarpeiden mukaan.

Kieli: suomi Avainsanat: Seksuaalisuus, asenteet, monikulttuurisuus, turvapaikanhakija & miehet

---

EXAMENSARBETE

Författare: Fanny Alexandersson, Elina Hanttu, Sara-Marie Harju & Meri Hosia

Utbildningsprogram och ort: Vård, Åbo

Inriktningalternativ/Fördjupning: Hälsovårdare (YH), Sjukskötare (YH)

Handledare: Monica Norrgård & Johanna Wikgren-Roelofs

Titel: Unga asylsökande män och sexualitet - Sexualundervisning som stöd för integration / Nuoret turvapaikanhakijamiehet ja seksuaalisuus – Seksuaalikasvatus integroitumisen tukena

---

Datum: 9.5.2016

Sidantal: 44

Bilagor: 6

Abstrakt

Detta examensarbete är den tredje och sista delen av projektet Young Euroman. Syftet med arbetet är att underlätta unga asylsökande mäns integrering i samhället ur ett sexuellt perspektiv. Ämnet är aktuellt med tanke på det ökade antalet asylsökande och deras synlighet i media. Den tredje delen av projektet förverkligades i form av ett funktionellt examensarbete. Utifrån resultaten utarbetades en produkt. Som samarbetspartner fungerade en mottagningscentral som upprätthålls av Finlands Röda Kors. Deras önskemål för produkten var att produkten är en föreläsningsgrund för sexualundervisning.

I examensarbetet strävades det efter att få svar på följande frågor: Vad behöver männen få mer information om när det gäller sexualiteten och hur påverkar mångkulturaliteten på männens sexuella beteende. Arbetet förverkligades som en kvalitativ undersökning. Som metoder användes enkäter och intervjuer i både grupp och individuellt.

Resultaten visade att männen behöver och önskar få mer information om sexualitet och kulturskillnader relaterade till ämnet. Största delen av männen hade fått information om sexualitet från opålitliga källor, såsom av kompisar. Detta gjorde att en del av männen hade missuppfattningar om t.ex. prevention och könssjukdomar. Förutom de asylsökande männens bristande kunskaper, skiljer sig inte deras uppfattning om sex och sexualitet från den finska befolkningens.

På basis av forskningsresultaten kan konstateras att på mottagningscentralen finns ett behov av material för sexualundervisning. Föreläsningsgrundens fokus var att behandla sådana ämnen var det fanns mest brister i männens kunskap. Produktens syfte är att det ska fungera som ett mångsidigt hjälpmedel i sexualundervisningen, och att det kan anpassas enligt behov.

Språk: finska
män

Nyckelord: Sexualitet, attityder, mångkulturalitet, asylsökande &

BACHELOR´S THESIS

Authors: Fanny Alexandersson, Elina Hanttu, Sara-Marie Harju & Meri Hosia

Degree Programme: Education Programme in Health Care, Turku

Specialization: Nursing and Health Care

Supervisors: Monica Norrgård & Johanna Wikgren-Roelofs

Title: Young male asylum seekers and sexuality – Sex instruction as support of integration / Nuoret turvapaikanhakijamiehet ja seksuaalisuus – Seksuaalikasvatus integroitumisen tukena

---

Date: 9.5.2016

Number of Pages: 44

Appendices: 6

Summary

This bachelor's thesis is part of the project Young Euroman. The purpose of the thesis is to facilitate young male asylum seekers' integration to society, from a sexual perspective. The increased number of asylum seekers and their visibility in media have recently become major topics of discussion.

This third part of the project has been implemented as a functional bachelor's thesis. Based on the results, a product was created. A reception center for asylum seekers maintained by the Finnish Red Cross collaborated with us. Their wish was to create a lecture series on sexual education.

This study aims to provide answers to the following questions: on which sexuality related topics do these men need more information and how does multiculturalism affect their sexual behavior. We made a qualitative study using questionnaires, as well as group and individual interviews.

The results show that the young male asylum seekers need and desire more information about sexuality and cultural differences. Most of the men had received information about sexuality from unreliable sources, such as friends. Therefore, they had some incorrect perceptions of e.g. contraception and sexually transmitted diseases. In addition to the male asylum seekers' lack of knowledge on these topics, there seems to be no difference between their and original populations' understanding of sex and sexuality.

Based on the results, it is certain that there is a need for material about sexual education. The lecture series is focused on themes on which there appears to be a lack of knowledge among these men. The product's purpose is to function as a comprehensive tool, which can be edited if needed.

Language: Finnish

Key words: Sexuality, attitudes, multiculturalism, asylum seeker

& men

Sisällysluettelo

1	Johdanto.....	1
2	Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimusongelmat	2
3	Kirjallisuuskatsaus.....	2
4	Monikulttuurisuus ja integraatio	4
5	Seksuaaliasenteet.....	7
6	Seksuaalisuus.....	9
7	Seksuaalikasvatus	13
8	Pedagogiikka ohjaustilanteessa.....	16
9	Työn toteutus.....	17
9.1	Kyselylomakkeen työvaiheet.....	18
9.2	Haastattelujen työvaiheet.....	19
9.3	Sisällönanalyysi.....	21
9.4	Työn vaiheet.....	22
10	Tutkimuksen luotettavuus.....	23
11	Tutkimusetiikka	25
12	Tulokset.....	27
12.1	Kyselylomakkeiden tulkinta	27
12.2	Henkilökunnan haastattelut	30
12.3	Turvapaikanhakijamiesten haastattelut.....	31
13	Tuote.....	32
14	Pohdinta	34
14.1	Luentorunko	34
14.2	Tutkimuskysymykset	35
14.3	Kyselylomakkeet	35
14.4	Haastattelut.....	37
15	Lopuksi	40
	Lähdeluettelo.....	41

Liitteet

Liite 1	Saatekirje ja kyselylomake
Liite 2	Arabiankielinen kyselylomake
Liite 3	Henkilökunnan haastattelu
Liite 4	Turvapaikanhakijamiesten haastattelut
Liite 5	Produkti
Liite 6	Produktin lisämateriaali luennoitsijalle

1 Johdanto

Tämä opinnäytetyö on kolmas ja viimeinen osa projektia nimeltä Young Euroman, jossa tutkitaan nuorten miesten terveyttä ja hyvinvointia. Projekti on toteutettu Yrkeshögskolan Noviassa Turussa. Projektin ensimmäisessä osassa kartoitettiin nuorten miesten tämänhetkistä terveydentilaa, kun taas toisessa osassa jatkettiin ensimmäisten osan tulosten analysointia ja syvennyttiin edelleen valittuihin teema-alueisiin. Kolmannessa vaiheessa keskitytään tutkimaan nuorten turvapaikanhakijamiesten seksuaaliterveyttä. Tämä opinnäytetyö toteutetaan toiminnallisena opinnäytetyönä, jonka tavoitteena on tutkimustulosten pohjalta suunnitella ja valmistaa tuote, jota on mahdollista hyödyntää käytännössä miesten terveyden edistämiseksi. Työ toteutettiin laadullisena tutkimuksena, jossa tutkimusmenetelminä käytettiin kyselylomakkeita ja haastatteluja.

Työn teemana on nuorten miesten seksuaaliterveys. Kohderyhmäksi on valittu 18–35-vuotiaat turvapaikanhakijamiehet. Keskeisenä tavoitteena on helpottaa miesten integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan seksuaalikasvatuksen avulla. Tarkoituksena ei ole opettaa turvapaikanhakijoita käyttäytymään suomalaisten normien mukaan, vaan ainoastaan lisätä heidän tietouttaan suomalaisesta kulttuurista ja näin ollen helpottaa sopeutumista.

Yhteistyökumppanina on Suomen Punaisen Ristin vastaanottokeskus, jossa asuu yhteensä 185 henkeä, joista 144 on miehiä. Vastaanottokeskus toivoi, että heille kehitettäisiin valmis luentorunko tukemaan seksuaalikasvatusta. Rungon tulisi olla käyttövalmis ja helposti muokattavissa tarpeen mukaan. Runko suunnitellaan tutkimuksessa esille tulleiden ongelmien pohjalta hoitotyön näkökulmasta. Monet turvapaikanhakijat voivat kokea seksuaalisuuden häpeällisenä asiana ja siksi asiaa on ollut vaikea käsitellä. Vastaanottokeskuksessa aihe on nähty ongelmana, johon ei ole osattu tai uskallettu puuttua. Tämän vuoksi he olivat tyytyväisiä siihen, että asiaa käsitellään.

Aihe on valittu sen ajankohtaisuuden vuoksi. Vuonna 2015 noin 1,4 miljoonaa ihmistä haki Euroopasta turvapaikkaa ja luku on edelleen korkea (Pärssinen & Juutilainen, 2016). Vuoden 2015 aikana Suomeen tuli 32 746 turvapaikanhakijaa (Maahanmuuttovirasto, 2016), mikä on enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Mediassa on näkynyt paljon negatiivissävytteisiä uutisia turvapaikanhakijoista ja rasismi on tullut asian myötä

enemmän esille. Yksittäisten turvapaikanhakijoiden sopimaton seksuaalinen käyttäytyminen on lisännyt ennakkoluuloja kaikkia turvapaikanhakijoita kohtaan.

Työryhmä koostuu neljästä henkilöstä, joista kolme opiskelee terveydenhoitajaksi ja yksi sairaanhoitajaksi. Työt on jaettu tasaisesti jokaisen omien vahvuuksien mukaan. Esimerkiksi se ryhmänjäsen, jolla on vahvin suomen kielen taito, on keskittynyt lähinnä koko työn kieliasun korjaukseen, kun taas muut jäsenet ovat tuottaneet tekstiä. Yhdellä jäsenellä taas on toisia vahvemmat ATK-taidot, joten hän on vastannut työn asettelusta ja muokkauksesta. Haastatteluissa puheenjohtajana toimi ryhmän sanavalmein henkilö. Yksi henkilö toimi ikään kuin koko työn vetäjänä ja suunnitteli aikataulut. Lisäksi kaikki ryhmän jäsenet ovat hakeneet tietoa eri aiheista.

2 Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimusongelmat

Työn tavoite on helpottaa nuorten turvapaikanhakijamiesten integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan seksuaalisesta näkökulmasta. Tuotteen tavoite on kaksiosainen: valmistaa henkilökunnalle apuväline seksuaalikasvatusta varten sekä tarjota miehille lisätietoa seksuaalisuudesta. Kysymyksenasetteluna on:

Tarvitsevatko tai haluavatko miehet saada lisätietoa seksuaalisuudesta?

Mistä he tarvitsevat lisätietoa?

Miten monikulttuurisuus vaikuttaa seksuaalisuuteen?

Miten turvapaikanhakijamiesten aseenteet näkyvät heidän seksuaalikäyttäytymisessään?

Millä tavoin turvapaikanhakijamiehet käsittävät seksuaalisuuden ja mitä normeja siihen liittyy?

3 Kirjallisuuskatsaus

Tiedonhakuprosessi on jatkunut koko työprosessin ajan, tammikuusta huhtikuuhun 2016. Tietoa on haettu kirjoista, internetistä sekä artikkeleista. Pääsääntöisesti tietoa löytyi seksuaalisuudesta ja maahanmuutosta erikseen. Turvapaikanhakijoista löytyi rajallisesti tietoa ja tutkimuksia, jotka käsittelivät pääosin naisia, lapsia, Hiv:tä ja mielenterveyttä. Näin ollen haku laajeni myös maahanmuuttajiin. Suurin osa löytyneistä materiaaleista olikin Väestöliiton tekemiä selvityksiä ja tutkimuksia, sekä muiden virallisten tahojen, kuten Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL), selvityksiä ja suosituksia. 2009 Väestöliitto on tehnyt Stakesin pyynnöstä

selvityksen maahanmuuttajien seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluiden nykytilasta. Tuli ilmi, että aiheeseen liittyviä tutkimuksia Suomessa on tehty hyvin vähän.

Kirjallisuutta on haettu Tritonian Nunnakadun kirjastosta ja Turun kaupungin kirjastosta. Kirjoja on löytynyt lähinnä joko seksuaalisuuteen tai maahanmuuttoon liittyen. Seksuaalisuudesta löytyi hyvin kirjallisuutta, kuten myös pedagogiikasta. Siitä, miten tehdä hyvä PowerPoint-esitys, ei kuitenkaan löytynyt tietoa. Tieto keskittyi lähinnä esityksen teknilliseen puoleen, eikä niinkään siihen, miten tehdä katsojaystävällinen esitys. Turvapaikanhakijoista löytyi relevantteja kirjoja melko huonosti, nämä käsitelivät lähinnä naisia ja lapsia. Asenteista löytyi hyvin vähän uudempaa kirjallisuutta. Käytössä on myös ollut kirjoja tutkimusmenetelmistä, jotka ovat olleet tukena koko työn ajan.

Artikkeleita turvapaikanhakijamiesten seksuaalisuudesta löytyi vain vähän, joten hakua laajennettiin myös maahanmuuttajiin. Artikkelihaku suoritettiin tietokannoissa EBSCO CINAHL ja SweMed+. Hakusanoina ovat olleet muun muassa ”culture”, ”multiculturalism”, ”cultural”, ”attitude”, ”sexuality”, ”sex”, ”sexual”, ”lust”, ”habits”, ”male”, ”men”, ”adolescent”, ”adult”, ”behavior”, ”asylum seeker”, ”refugee” ja ”sexual and reproductive health”. Aluksi artikkelihaku rajattiin viiden vuoden aikahaarukalla, mutta heikkojen tulosten vuoksi hakua laajennettiin vuosiksi 1996–2016. Hakutulokset eivät kuitenkaan tämän myötä lisääntyneet. Yksi käytetyistä artikkeleista löytyi Ebsco CINAHL:n kautta rajauksilla: Full text, peer review, abstract available, English Language, 2010-2016 sekä hakusanoilla ”men”, ”attitude”, ”cultural”, ”adult”, ”bahaviour”, ”NOT patient”, ”NOT nurse”. Tämä haku tuotti 15 tulosta, joista Hoga, L. A.;Rodolpho, J. R.;Sato, P. M.;Nunes, M. C.;& Borges, A. L. (2013) *Adult men's beliefs, values, attitudes and experiences regarding contraceptives: a systematic review of qualitative studies*, käytettiin sen relevanttiuden perusteella. Muut artikkelit käsitelivät HIV:tä tai koskivat muita kulttuuritaustaisia. Toinen artikkeli löytyi hakusanoilla ”sexuality” ja ”men”. Haussa käytettiin rajauksia full text, 2010-2016 ja subject: sexual behavior. Haku tuotti yhteensä 45 tulosta, josta Smerecnik, C.;Schaalma, H.;Gerjo, K.;Meijer, S.;& Poelman, J. (2010) *An exploratory study of Muslim adolescents' views on sexuality: Implications for sex education and prevention* artikkelia käytettiin, koska se oli aiheelle relevantti.

Vastaavia opinnäytetöitä on tehty muutama, mutta mikään niistä ei keskity seksuaalisiin asenteisiin ja normeihin. Muita töitä ovat muun muassa ”Kulttuuriset erot seksuaalikasvatuksessa”, joka keskittyy islamin ja kristinuskon eroihin seksuaalisesta näkökulmasta sekä ”Maahanmuuttajien seksuaalikasvatus Suomessa”, Somalialaisen ja

venäläisen kulttuurien näkökulmasta. Seksuaaliasenteisiin liittyville ja yleisesti turvapaikanhakijoista tehdyille tutkimuksille olisi tarvetta.

4 Monikulttuurisuus ja integraatio

Turvapaikanhakija on henkilö, joka hakee oleskelulupaa ja suojelua vieraasta maasta. Turvapaikanhakija ei ole pakolainen, ennen kuin hän on saanut oleskeluluvan jostakin valtiosta ja YK:n pakolaisjärjestö UNHCR on todennut hänet pakolaiseksi. Turvapaikanhakija voi palata omaan maahansa, kun olosuhteet siellä ovat parantuneet. (Helsingin kaupunki, 2015).

Maahanmuuttajalla tarkoitetaan yleensä Suomeen muuttanutta ulkomaan kansalaista, jolla on aikomus asua maassa pidempään. Sellaista henkilöä, joka on syntynyt Suomessa, mutta jonka vanhemmat tai toinen vanhemmista on muuttanut Suomeen, kutsutaan *toisen sukupolven maahanmuuttajaksi*. (Väestöliitto 2).

Monikulttuurisuuteen kuuluu oman kulttuurinsa ymmärtäminen, tunnustaminen ja arvostaminen. Monikulttuurisuuteen liittyy myös muiden kulttuurien arvostaminen. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että eri kulttuuritaustaisten tulisi myöntyä kaikkiin toisen kulttuurin ajattelutapoihin. (Hanssen, 2009, s. 24). Kulttuuri on sosiaalinen, jaettu ilmiö, joka sisältää käyttäytymistapoja, normeja, sääntöjä, ideaaleja sekä arvoja. Nämä tekijät vaikuttavat jokaisen yksilön käyttäytymiseen. Yhteinen kulttuuri helpottaa muiden tekojen ja käyttäytymisen ymmärtämistä sekä auttaa yksilöä käsittelemään eri asioita. (Björngren Cuadra, 2010, s. 29). Se, miten ihminen toimii ja ajattelee, perustuu siihen kulttuurimalliin, jossa hän on kasvanut. Kulttuuri ja konteksti kulkevat käsi kädessä. Tämän johdosta kulttuurimalli on koko ajan muuttuva ja erilaisuuksia esiintyy saman kulttuurin sisällä. (Samarasinghe, 2010, s. 50-51). Seksuaalisuus ei kuitenkaan eroa turvapaikanhakijamiesten ja kantaväestön välillä. Kaikki ovat ainutlaatuisia yksilöitä, mikä on tärkeä muistaa aihetta käsiteltäessä. (Väestöliitto 6).

Monikulttuurisissa tapaamisissa voi syntyä ristiriitoja eri kulttuurien kohdatessa. Kuilun kaventamiseksi vaaditaan hyvää kommunikointia. Kommunikoinnin avulla voidaan selvittää, mitkä ovat yhteiset lähtökohdat ja ongelmakohdat. (Björngren Cuadra, 2010, s. 32). Vuorovaikutukseen vaikuttavat toki eri asiat. Uudessa maassa käytetyllä tai toisella vieraalla kielellä kommunikointi ei aina anna edes mahdollisuutta yhteisymmärrykselle, koska sanasto ei välttämättä ole riittävä. Eri kulttuureissa voi myös esiintyä erilaisia

tulkintoja kehonkielen suhteen, mikä voi myös vaikuttaa vuorovaikutukseen. (Schubert, 2013, s. 64).

Monikulttuurisessa ympäristössä esiintyy monia eri asenteita, arvoja ja suhtautumistapoja liittyen seksuaalisuuteen. Koska kaikki ovat yksilöitä, ei ole mahdollista sanoa, että tietyssä kulttuurissa kaikki käyttäytyvät samalla tavalla. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, ettei yhtäläisyyksiä löytyisi kulttuurin sisällä. (Hammarén, 2009, s. 245-246). Kulttuureissa voi kuitenkin olla suuria eroja seksuaalisuuden normeihin ja arvoihin liittyen. Tämä saattaa aiheuttaa ongelmia aiheen käsittelyssä. Tiedon saannin vähäisyys vaikuttaa siihen, kuinka paljon ihmiset uskaltavat keskustella aiheesta. Vuorovaikutukseen liittyvät ongelmat ovat myös yksi vaikuttava tekijä aiheen käsittelemisessä. (Klemetti & Raussi-Lehto, 2016, s. 82). Kulttuuri on yksi suurimmista vaikuttajista ihmisten seksuaaliterveyteen ja käytökseen. Se määrittelee myös minkälaista käytöstä he odottavat muilta ja miten he reagoivat toisten käytökseen (Wilson, Sanders, & Dumper, 2007, s. 59-60).

Kun sosiaali- ja terveysalan ammattilainen tapaa työssään maahanmuuttajia, on tärkeää, että hän kohtaa jokaisen heistä yksilönä sekä huomioi maahanmuuttajan oman kulttuurin (Anis, 2013, s. 156). Monikulttuurisissa kohtaamisissa ammattilaisen tulisi aina käyttää ammattieettistä harkintaa ja olla tietoinen omasta käytöksestään (Björngren Cuadra, 2010, s. 20). Kun seksuaalikasvatusta toteutetaan monikulttuurisessa ympäristössä, ohjaajan tulisi olla tietoinen omasta kulttuuristaan sekä erityispiirteistä osallistujien kulttuurissa. Tämä edistää kulttuurisensitiivisyyttä, minkä avulla seksuaalikasvatuksesta tulee sopiva kaikille, kulttuurista riippumatta. Moninaisuus on osa ihmisyyttä ja kaikkia kulttuureja. Seksuaalikasvatustilanteen alussa on hyvä kertoa ryhmälle, mistä on kyse ja mitä aiheita tullaan käsittelemään. (THL, 2015). Tärkeintä on kuitenkin, että tilanteessa vallitsee neutraali ja kunnioittava ilmapiiri (Väestöliitto 6).

Turvapaikanhakijoiden kanssa työskentelyssä tulee aina muistaa heidän tämänhetkinen elämäntilanteensa. Turvanpaikanhakuprosessi on monilla koko ajan mielessä. Tämä voi aiheuttaa sen, etteivät he kerro suoraan kokemuksistaan, seksuaaliterveydestään tai käyttäytymisestään, koska pelkäävät sen vaikuttavan turvapaikanhakupäätökseen. Vastaanottokeskuksissa yhteisö on myös melko pieni, mikä voi aiheuttaa huolta siitä, että tiedot pääsisivät leviämään. On myös huomioitava, että turvapaikanhakijat eivät välttämättä tiedä omia oikeuksiaan tai velvollisuuksiaan. (Wilson, Sanders, & Dumper, 2007, s. 52-53).

Kun turvapaikanhakija tulee uuteen maahan, hän tulee yksilönä. Uusi ympäristö voi aiheuttaa hämmennystä, koska kulttuuriin pohjautuva päivittäinen elämä muuttuu ja uudessa maassa tulevat vastaan erilaiset tavat sekä perinteet. (Schubert, 2013, s. 67). Monet joutuvat myös jättämään perheensä ja omaisuutensa kotimaahan. Tästä aiheutuu sosiaalisia, kulttuurisia sekä psykologisia menetyksiä, jotka voivat vaikuttaa negatiivisesti yksilön itsearvostukseen. (Hanssen, 2009, s. 17). Tämän lisäksi monet kokevat menettävänsä oman identiteettinsä, mikä on yksi vaikuttavimmista muutoksista. Ammatti, koulutus, osaaminen ja omat taustat ovat asioita, joilla ei ole mitään arvoa uudessa maassa. (Schubert, 2013, s. 67). Turvapaikanhakijamiehet voivat kokea sopeutumisen uuteen elämäntilanteeseen vaikeana, koska he ovat menettäneet oman roolinsa ja entisen arkensa. (Peate, 2007, s. 257). Sukupuolen vaikutusta maahanmuuttoon ja kotoutumiseen on pääsääntöisesti tutkittu naisten näkökulmasta. Miesten kotoutumisesta on myös tehty tutkimuksia, mutta niissä tulokset on esitetty yleisellä tasolla. Miesten näkökulmaa voi olla tämän vuoksi vaikea huomioida ja hahmottaa. (Tuomi-Mark & Salapuro, 2014, s. 3).

Integraatio on moniulotteinen prosessi, johon sisältyy muun muassa uuteen kulttuuriin tutustuminen, uusien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä erilaisten toimintatapojen opettelu. On kuitenkin tärkeä muistaa, että jokainen yksilö kotoutuu eri tahtiin ja eri tavalla. (Schubert, 2013, s. 64). Kotoutumisprosessin aikana maahanmuuttajat oppivat erilaisia taitoja ja valmiuksia, joiden avulla he pystyvät selviytymään uuden maan arjessa. Näihin kuuluvat myös tieto seksuaalisuudesta sekä sukupuoliroolien normeista ja tavoista. Yksi tärkeä osa kotoutumista on ilmaista maahanmuuttajille, että kaikista aiheista voi ja tulisi keskustella. Esimerkiksi seksuaalisuudesta keskustelu on erittäin tärkeää, jotta mahdollisilta väärinkäsityksiltä vältyttäisiin. Oikean tiedon saaminen ennaltaehkäisee ongelmia ja auttaa yksilöitä tekemään positiivisia valintoja. (Väestöliitto 6).

Moni tekijä vaikuttaa siihen, miten ihminen integroituu. Tietämättömyys tulevaisuudesta ja syrjäntäkokemukset ovat tavallisia ongelmia. Sopeutuminen uuteen kulttuuriin aiheuttaa stressiä, mikä vaikuttaa hyvinvointiin. On tärkeää myös muistaa, ettei uuteen kulttuuriin sopeutuminen aina heikennä yksilön hyvinvointia. Se, miten stressi vaikuttaa yksilöön, riippuu hänen omista kokemuksistaan. Myös valtaväestön asenteet, politiikka ja vastaanottokäytäntö vaikuttavat sopeutumiseen. (Liebkind & Jasinskaja-Lahti, 2000b, s. 80-81).

Maahanmuuttajien sopeutumista on tutkittu paljon. Nuoria maahanmuuttajia on sen sijaan tutkittu vähemmän, minkä takia ei tunneta niitä tekijöitä, jotka voisivat suojata nuoria

syrijinnältä. Tutkimuksissa on kuitenkin todettu, että syrjintäkokemukset vaikuttavat negatiivisesti nuorten hyvinvointiin. Kielitaito on tärkeä osa sopeutumista. Jos kielen osaaminen on puutteellista, myös toimintakyky heikkenee. Tämä vaikuttaa haitallisesti myös nuoren kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin. Tutkimuksissa on todettu, että perhesuhteet ovat tärkeä osa sopeutumista. Hyvät perhesuhteet edistävät sopeutumista, koska nuori kokee saavansa tukea perheeltään. Aikaisemmin tehdyissä tutkimuksissa on todettu että, pojat sopeutuvat helpommin kuin tytöt. Maahantuloikä ei vaikuttanut sopeutumiseen tai hyvinvointiin millään tavalla. Eroja on kuitenkin todettu eri maista tulleiden välillä. Henkilöt, joiden kielitaito oli parempi, kokivat vähemmän syrjintää ja heidän itsetuntonsa oli hyvä. Tästä huolimatta he eivät kuitenkaan kokeneet olevansa tyytyväisiä elämäänsä. (Liebkind & Jasinskaja-Lahti, 2000a, s. 112-117).

5 Seksuaaliasenteet

Jokaisella ihmisellä on useita eri asenteita ja ne kohdistuvat aina joihinkin henkilökohtaisesti merkityksellisiin asioihin, kuten fyysiseen tai havainnolliseen kohteeseen (esim. ihminen tai hyväntekeväisyystyö). Asenteiden avulla ihminen tulkitsee ympäristöään, ohjaa käyttäytymistään sosiaalisissa tilanteissa ja analysoi kokemuksiaan, muodostaen niistä itselleen mielekkään kokonaisuuden. Sosiaalisissa tilanteissa asenteet vaikuttavat henkilön kommunikointitapaan toisten ihmisten kanssa. (Erwin, 2001, s. 9-11).

Asenteita voi syntyä usealla eri tavalla. Yksinkertaisimmin asenteita syntyy, kun kohteesta saadaan välitöntä tietoa ja sen perusteella yksilö muodostaa asenteita. Näitä ovat muun muassa henkilöiden välinen viestintä ja joukkotiedotus. Henkilökohtaista viestintää on lähes mahdotonta välttää sosiaalisissa tilanteissa ja jo pelkkä sanaton viestintä vaikuttaa asenteisiin. Henkilökohtaisen viestinnän onkin todettu olevan kaikkein voimakkain suostuttelun muoto. Havainnointioppimisessa painotetaan, miten asenteita voidaan oppia mallin avulla, joskin palkinnoilla on siinä roolinsa. (Erwin, 2001, s. 32–34, 53–54, 125).

Asenteiden muuttaminen tapahtuu pääsääntöisesti erilaisten suostutteluiden kautta, joiden taustalla ovat kaksi prosessia: oppiminen sekä hyväksyminen/suostutteluun taipuminen. Ymmärtäminen on asenteiden muuttamisen perustana. Mitä paremmin yleisö ymmärtää viestin, sitä paremmin sen sisältö muistetaan ja suostuttelu tehostuu. Liian suurta tietomäärää voi kuitenkin olla hankala muistaa jälkepäin, mikä pitää ottaa suostuttelussa huomioon. Kun väitteestä kerrotaan myös näkökulmia, jotka ovat sitä vastaan, syntyy niin sanottu rokotusvaikutus. Tällöin tosielämässä vastaanottaja on varautunut vastaväitteisiin

ja pystyy helpommin vastustamaan vastapropagandaa. (Erwin, 2001, s. 102, 104, 111–114).

Määritelmä *normi* tarkoittaa sellaisia vuorovaikutuksen muotoja, joiden välityksellä yhteisö saa jäsenensä toimimaan tai ajattelemaan samalla tavalla. Tarkemmin normi voidaan määritellä yhteisön normeiksi, kuten lait ja järjestyssäännöt, tai ne voivat olla kirjoittamattomia sääntöjä, joiden mukaan erilaiset teot voidaan jakaa käskettyihin, kiellettyihin, suositeltuihin ja sallittuihin, joita yhteiskunnassa odotetaan noudatettavan. (Tieteen termipankki, 2016; Immonen & Nissinen, 2006, s. 24).

Seksuaalisuuteen ja sukupuolisuuteen liittyvät asenteet näkyvät selvimmin siinä, mitä pidetään normaalina. Niihin vaikuttavat monet eri tekijät, kuten eri aikojen uskonnolliset ja filosofiset suuntaukset sekä lääketieteen ja psykologian käsitykset. Suomessa seksuaaliasenteisiin vaikuttavat edelleen vahvasti erilaiset tulkinnat juutalais-kristillisistä perinteistä, jotka taas vaikuttavat siihen, mitä pidetään poikkeavana tai sairaana. Monet uskomukset, pelot ja tietämättömyys vaikuttavat siihen, miten ihmiset suhtautuvat seksuaalisuuteen. Uskomukset eivät kuitenkaan huomioi seksuaalisen ilmaisun yksilöllisyyttä ja sen laajaa vaihtelua. Yksi uskomusten muoto ovat myytit, joita tavataan kaikissa yhteiskunnissa. Ne ovat keino ohjata seksuaalista käyttäytymistä ikään kuin normeina, jolloin ne yksinkertaistavat niin asioita, tilanteita kuin ihmissuhteitakin. Asiallisen tiedon avulla voidaan vähentää myyttien vaikutusta. (Immonen & Nissinen, 2006, s. 24-25).

Suomalaisten seksuaaliasenteet ovat kokeneet selvän muutoksen 1970-luvun ja 2000-luvun välillä. Seksistä keskustelu on muuttunut yhä avoimemmaksi ja julkisemmaksi. Seksistä puhumiseen suhtaudutaan nykyään melko vapaamielisesti. Sen myötä uuden sukupolven seksuaalikasvatus on yhä muutosvaiheessa, koska monet vanhemmat ovat itse kasvaneet erilaisessa arvomaailmassa. (Kinnunen, 2001, s. 8). Kontula (2006, s. 34) on tullut samaan tulokseen kuin Kinnunen: suomalaisten asenteet seksuaalisuutta kohtaan ovat muuttuneet yhä vapaamielisemmiksi. Esimerkiksi seksin harrastaminen ilman rakkautta ja parisuhdetta on yhä hyväksytympää yhteiskunnassamme, ja homoseksuaalisuus koetaan yksilön henkilökohtaiseksi asiaksi, mihin yhteiskunnan ei sovi puuttua.

6 Seksuaalisuus

Seksuaalisuus on osa ihmisyyttä koko elämän ajan. Seksuaalisuuteen kuuluvat yksilön seksuaalinen kehitys, biologinen sukupuoli, seksuaalinen suuntautuminen, sukupuoli-identiteetti ja sen mukainen rooli sekä suvun jatkaminen. Jokainen yksilö kokee ja ilmaisee seksuaalisuuttaan eri tavoin: asenteissa, arvoissa, uskomuksissa ja suhteessa itseensä ja toisiin. (Väestöliitto 1).

Seksuaalisuus kehittyy ihmisten ja sosiaalisten rakenteiden vuorovaikutuksen tuloksena. Täyspainoisesti kehittyneellä seksuaalisuudella on perustava merkitys ihmisten välisen yksilöllisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin kannalta. Oman seksuaalisuuden tyydyttämistä voidaan pitää myös omien kykyjen käyttämisenä sekä inhimillisen potentiaalin toteuttamisena. (Gamnes, 2006, s. 246). Seksuaalisuuteen ja sen ilmaisuun vaikuttavat kulttuuriset, psykologiset, biologiset, sosiaaliset, poliittiset, historialliset, uskonnolliset, taloudelliset ja henkiset tekijät (Väestöliitto 1). Intiimiä seksuaalista kanssakäymistä kutsutaan yleensä seksiksi. Seksuaalisuus on kuitenkin laajempi käsite kuin seksi. Seksuaalisuudella viitataan arkipuheessa ihmisen henkilökohtaisen seksuaalisuuden kaikkiin eri puoliin eikä ainoastaan intiimeihin toimintoihin. Seksuaalisella käyttäytymisellä ja seksuaalisella toiminnalla tarkoitetaan myös eri asioita. Suuteleminen, itsetyydytys ja yhdyntä ovat esimerkkejä seksuaalisesta toiminnasta. Seksuaalisella käyttäytymisellä tarkoitetaan huomattavasti laajempaa toimintaa, joka sisältää seksuaalisen toiminnan lisäksi esimerkiksi seksikkään pukeutumisen, flirttailun, eroottisten lehtien lukemisen ja treffailun. Seksuaalisuus sisältää myönteisten aspektien lisäksi myös kielteisiä аспекteja. Kielteisiä аспекteja ovat sukupuolitautilien ja ei-toivotun raskauden lisäksi seksuaalinen väkivalta, esimerkiksi insesti tai raiskaus, sekä erilaista seksuaalisuutta edustavien ihmisten torjuminen. (Gamnes, 2006, s. 245-246).

Sukupuoli-identiteetillä tarkoitetaan kehon kuvaan ja kehon kokemukseen perustuvaa tunnetta sukupuolesta. Vastakohta sukupuoli-identiteetille on kuuluminen sukupuoliryhmään, joka perustuu ihmisen kokemukselle kuulumisesta jonkinlaiseen kategoriaan ja ympäristön antamaan vahvistukseen tälle ryhmäjäsenyydelle. Seksuaali-identiteetti on käsite, joka sisältää useita osatekijöitä. Sitä pidetään kokoavana nimityksenä somaattiselle sukupuolelle, sukupuoli-identiteetille, kehotietoisuudelle, kehonkuvalle, sukupuoliroolille, seksuaaliselle suuntautumiselle ja seksuaalisen kiihottumisen malleille. (Gamnes, 2006, s. 255-266).

Seksuaalinen suuntautuminen on käsite, jota käytetään tässä yhteydessä sukupuolesta, johon ihmisen seksuaaliset halut ja tunteet kohdistuvat (Gamnes, 2006, s. 256). Seksuaalinen suuntautuminen ja siihen kuuluvat merkitykset muuttuvat ajan saatossa ja ovat kulttuurisidonnaisia. Voidaan ajatella, että seksuaalinen suuntautuminen on sisäsyntyinen tai sosiaalinen ominaisuus. Sisäsyntyisellä seksuaalisella suuntautumisella tarkoitetaan sitä, että suuntautuneisuus on synnynnäistä, kun taas sosiaalisena rakenteena se tarkoittaisi sitä, miten kulttuurissa rakennetaan miesten ja naisten sukupuoliero ja siihen liittyvä seksuaalisuus, perhemuodot ja vanhemmuus. Täysin yhtenäistä ja aukotonta selitysmallia seksuaaliselle suuntautumiselle on lähes mahdotonta löytää ja siksi seksuaalista suuntautumista on hyvä tarkastella tunteiden kohteen ja henkilön oman sukupuolen kokemuksen pohjalta. Merkityksellistä on se, kehen ihminen tuntee seksuaalista vetovoimaa. (Väestöliitto 4). Seksuaalisen suuntautumisen yleisimpiä muotoja ovat esimerkiksi hetero-, homo- ja biseksuaalisuus. Heteroseksuaali tuntee vetoa vastakkaista sukupuolta kohtaan, kun taas homoseksuaali on kiinnostunut samaa sukupuolta olevista ihmisistä. Biseksuaalille sukupuolella ei ole merkitystä, hän on kiinnostunut molemmista sukupuolista. (Väestöliitto 4).

Seksuaalisella toimintahäiriöllä tarkoitetaan tilaa, jossa ihminen ei pysty nauttimaan seksuaalisuudestaan haluamalla tavalla tai ei pysty ollenkaan seksuaaliseen kanssakäymiseen. Seksuaaliset toimintahäiriöt voidaan jakaa fyysisiin ja psyykkisiin häiriöihin. Nämä häiriöt ilmenevät eri tavoin miehillä ja naisilla. Fyysisiä toimintahäiriöitä voivat olla esimerkiksi erilaiset yhdyntäkivut, valkovuoto, emättimen kuivuus, virtsankarkailu ja erektio-ongelmat. Psyykkisten toimintahäiriöiden kehittymisen taustalla voivat olla kasvatus, lapsuusiän kokemukset, psykoseksuaalinen kehitys, minäkuva, tapa kohdata muut ihmiset sekä itselle ja muille asetetut vaatimukset. Etenkin parisuhdeongelmat, suorituskyvyn epätasapaino ja vaatimukset voivat aiheuttaa toimintahäiriöitä. Seksuaaliset toimintahäiriöt ovat varsin yleisiä, sillä noin joka kolmas aikuinen kärsii Suomessa jonkinasteisesta seksuaalisesta toimintahäiriöstä. Iän myötä seksuaaliset toimintahäiriöt yleistyvät ja siksi varsin moni ihminen joutuu niistä kärsimään jossain elämänvaiheessa. (Gamnes, 2006, s. 261-265).

Keskusteltaessa asiakkaiden ja potilaiden kanssa heidän sukupuolielämästään ja seksuaaliongelmistaan on erityisen tärkeää toimia ammattieettisesti ja ammattimaisesti. Voidakseen huolehtia potilaasta ja itsestään parhaalla mahdollisella tavalla, tarvitsee sairaanhoitaja tietoa omasta ja muiden suhtautumisesta seksuaalisuuteen. Sairaanhoitajan tulee muun muassa tietää, että uskonto, myytit, kasvuympäristö, ja ryhmänjäsenyys

vaikuttavat tapaan, jolla yksittäinen ihminen suhtautuu sekä omaan että muiden seksuaalisuuteen. (Gamnes, 2006, s. 268). Esimerkiksi Hogan et al. (2013, s. 930) tutkimuksen mukaan uskonnolla, perheellä ja sosiaalisella taustalla on suuri vaikutus miesten ehkäisyn käyttöön. Siksi on tärkeää, että hoitotyö on systematisoitua sekä kulttuurisesti merkityksellistä, ja että hoitotyössä kuunneltaisiin miesten sosioekonomisia taustatekijöitä tarkkaavaisesti ilman tuomitsemista.

Jokaisella ihmisellä on tietty raja, jota ei voi ylittää ilman, että se tuntuisi loukkaavalta. Vaikka yhteiskunnasta on tullut avoimempi, on seksuaalisuus edelleen ihmisen yksityisintä aluetta, jonne ei päästetä aina edes kaikkein lähimpiä ihmisiä. Kun sairaanhoitaja törmää työssään seksuaalisiin ongelmakysymyksiin, on erittäin tärkeää, että hän on joustava ja ymmärtää, että ongelmat voidaan käsittää ja ratkaista eri tavoin. Tästä johtuen sairaanhoitajalla on oltava herkkyyttä ja tutkiva mielenlaatu. Erittäin tärkeää on myös kunnioittaa omaa ammatillisuuttaan eli tietää, mihin itse kykenee ja mihin ei. Potilaan omille kokemuksille seksuaalisuudesta tulee myös antaa tilaa ja niitä täytyy kunnioittaa. Potilasta hoitavan henkilöstön täytyy erityisesti ajatella sitä, ettei heidän tehtävänsä ole moralisoida potilaiden seksuaalisia mielihaluja tai käyttäytymistä. Henkilöstön tehtävä ei myöskään ole vakuuttaa potilasta tämän suhtautumistavan virheellisyydestä. Seksuaalisuuteen liittyy monenlaisia tunteita, esimerkiksi syyllisyyttä ja häpeää. Tällaiset jännitteet ovat läsnä kaikkialla, missä ihmiset kohtaavat, myös terveydenhuollossa. (Gamnes, 2006, s. 268).

Tietoa suhtautumistavoista, kommunikaatiosta ja seksuaalietiikasta ei opi vain kirjoista lukemalla. Omien suhtautumistapojen ja arvojen tiedostaminen edellyttää niiden kyseenalaistamista. Koska seksuaalisuutta usein arvioidaan moraalisesta näkökulmasta, olisi sairaanhoitajalle hyödyllistä pohtia, mitä itse pitää tavallisena ja epätavallisena, oikeana ja vääränä. Sairanhoitajalla tulee olla myös tietoinen suhde hoitotyön ammatin ammattieettisiin sääntöihin, jotka määrittelevät ammatin harjoittamisen yleiset eettiset säännöt. Nämä säännöt toimivat apuvälineinä, kun kohdataan seksuaalisia kysymyksiä, jotka haastavat ammattihenkilökuntaa. (Gamnes, 2006, s. 268-269).

Useimmissa kulttuureissa uskonnolla on vaikutusta seksuaaliseen sääntelyyn, mutta myös yhteiskuntanormeilla ja lainsäädännöllä on siinä suuri rooli. Suomessa on ollut aikaisemmin hyvin homogeeninen eli yhtenäinen väestö, mikä tarkoittaa sitä, että meillä on vallinnut varsin suuri yksimielisyys hyväksyttävistä ja sopimattomista asioista. Yksittäisille henkilöille tämä on voinut aiheuttaa ongelmia, jos oma sukupuoli-identiteetti

tai – taipumus on eronnut valtaväestöstä. Väestörakenteessa on kuitenkin tapahtumassa muutosta. Esimerkiksi monikulttuurisuus on Suomessa lisääntynyt ja sen myötä tänne on rantautunut myös uusia tapoja ja asenteita suhtautua seksuaalisuuteen, joita valtaväestö ei välttämättä aina ymmärrä tai hyväksy. Jokaisella yhteiskunnalla on omat norminsa. Ihmisiä, jotka eivät noudata näitä normeja, ohjataan lakien avulla. Suomen lainsäädännössä on määritelty säädöksiä muun muassa sukupuolitaudeista, sukukypsyysistä, parituksesta ja seksuaalisesta väkivallasta. Suomen lait, liittyen seksuaalikäyttäytymiseen, eroavat jonkin verran toisista maista: Suomessa esimerkiksi abortit ja rekisteröity parisuhde ovat sallittuja, kun taas seksuaalisuuteen liittyvät rituaalit, kuten sukuelinten silpominen ja tyttöjen ympärileikkaus ovat laissa kiellettyjä. (Gamnes, 2006, s. 250).

Miehet eivät ole homogeeninen ryhmä yksilöitä, vaan heterogeeninen kokonaisuus. Tämä tarkoittaa sitä, etteivät kaikki ole samanlaisia eivätkä käyttäydy samalla tavalla. Maskuliinisuuteen on monta vaikuttavaa tekijää, kuten koulu, perhe, media, uskonto ja lait. Terveysteen liittyen miehillä on usein ”odotetaan ja katsotaan”-asenne, eivätkä he yhtä helposti hae apua ongelmiinsa. He mieluiten seuraavat tilannetta ja pyytävät vasta sitten apua, kun oireet pahenevat. Usein vaivat koetaan hävettävänä ja oireita voidaan yrittää normalisoida. Tällaisia ovat esimerkiksi genitaalialueen vaivat. Terveyskäyttäytymiseen vaikuttavat lisäksi kulttuuri ja ympäristö. On tärkeää ymmärtää miesten käyttäytymiseen vaikuttavia tekijöitä, jotta voidaan tarjota tarvittava apu ja edistää miesten oma-aloitteisen avun hakemista. (Peate, 2007, s. 17-22).

Miesten seksuaaliterveys tulisi ottaa puheeksi jo nuoruudessa, jotta he saisivat tarvittavat tiedot terveytensä ylläpitoon. Nuoret miehet yhdistetään usein riskinottoihin eri osa-alueilla, kuten esimerkiksi huumausaineet ja seksuaalinen käyttäytyminen. Nuoruudessa miehet ovat kehitymisprosessissa, jossa he oppivat uutta, saavat uusia kokemuksia ja ideoita ja käyttäytyvät eri tavoin. Nämä vaikuttavat terveyteen myös pidemmän päälle. Riskinotot voi yhdistää siihen, miten maskuliinisuus nähdään sosiaalisesta näkökulmasta. (Peate, 2007, s. 44, 65-66).

Henkilökohtainen koskemattomuus kuuluu jokaisen perusoikeuksiin. Se sisältää myös seksuaalisen itsemääräämisoikeuden, mikä tarkoittaa, että jokainen saa päättää omasta ruumiistaan ja seksuaalisuudestaan, myös parisuhteen aikana. Seksuaalinen hyväksikäyttö ja väkivalta määritellään aina rikokseksi. Siihen kuuluvat esimerkiksi pakottaminen seksuaaliseen tekoon, raiskaus ja seksuaalipalvelujen ostaminen nuorelta. (Väestöliitto 7).

7 Seksuaalikasvatus

Seksuaalikasvatuksen tarkoituksena on lisätä tietoa seksuaalisuudesta, ihmiskehosta, sukupuolisesta kanssakäymisestä ja lisääntymisen biologiasta. Seksuaalikasvatuksen tavoitteena on asenteiden, sukupuolten ja yksilöiden välisen tasa-arvon sekä seksuaaliterveyden edistäminen. Sen tehtävänä on lisätä tietoisuutta seksuaalisuuden fyysisistä, kognitiivisista, sosiaalisista, emotionaalisista ja kulttuurisista näkökohdista. Sen avulla saamme myös tärkeää tietoa ehkäisystä, sukupuolitaudeista ja seksuaaliseen toimintaan pakottamisen torjumisesta. Opimme sen avulla käyttämään myös erilaisia terveydenhuoltopalveluita, jotka liittyvät seksuaaliterveyteen. Seksuaalikasvatus aloitetaan varhain. Jo pienelle lapselle voidaan opettaa seksuaaliterveyteen liittyviä asioita, esimerkiksi omasta kehosta huolehtimista ja omien rajojen suojelemista. Turvataitokasvatuksen avulla vahvistetaan nuoren omia voimavaroja, lisätään tietoa seksuaalioikeuksista, tuetaan tunnetaitojen kehittymistä sekä edistetään kansanterveyttä.

Seksuaalikasvatusta pidetään yläkäsitteenä, johon liittyvät seksuaalikasvatus, seksuaaliopetus ja seksuaalineuvonta. Seksuaaliopetuksella tarkoitetaan opetussuunnitelman mukaisesti järjestettyä seksuaalisuuteen liittyvien asioiden käsittelyä oppilasryhmissä. Seksuaalineuvonta on taas ammatillista, vuorovaikutukseen perustuvaa asiakas- tai potilastyötä. Seksuaalineuvonnassa käsitellään seksuaalisuuteen ja sukupuolisuuteen liittyviä kysymyksiä ja ongelmia. (Väestöliitto 5).

Jokaisesta kulttuurista löytyy erilaisia myyttejä ja virheellisiä uskomuksia seksuaalisuuteen liittyen. Uskomukset yksinkertaistavat ihmissuhteita ja luovat oikein-väärin – asetelmia. Ne eivät kuitenkaan huomioi sitä, että jokainen yksilö ilmaisee seksuaalisuuttaan eri tavoin. Yhteiskunnan tehtävänä on edistää seksuaaliterveyttä tarjoamalla asiallista tietoa seksuaalisuudesta ja näin vähentää myyttien vaikutusta sekä lisätä suvaitsevaisuutta. (Väestöliitto 3).

Suomessa seksuaaliterveyden edistämistä ohjaavat monet erilaiset ohjelmat. Näissä ohjelmissa esitetyt tavoitteet edellyttävät toteutusta ja toteutuksen arviointia sekä valtakunnallisesti, että yksittäisissä kunnissa. Uusi terveydenhuoltolaki velvoittaa kuntia seuraamaan kuntalaisten terveydentilaa ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Laki velvoittaa pitämään huolta myös kuntalaisten seksuaaliterveydestä. Seksuaaliterveyttä voidaan arvioida esimerkiksi seuraamalla raskaudenkeskeytyksien määrää eri-ikäisillä naisilla ja sukupuolitautilien esiintyvyyttä. Muita indikaattoreita ovat yleiset aborttiluvut,

teiniraskaudet ja teini-ikäisten aborttiluvut sekä äitiys- ja imeväisyyskuolleisuuden yleisyys. (Ryttyläinen, 2010, s. 27-28).

Seksuaalikasvatuksen ja -ohjauksen tavoitteena on lisätä tietoa ja taitoa seksuaalisuuteen liittyen sekä edistää sukupuolten ja yksilöiden välistä tasa-arvoa. Tällä tavoin edistetään koko väestön seksuaaliterveyttä. Nämä toimet mielletään erityisesti nuoria koskeviksi. Pienten lasten seksuaalikasvatus toteutuu pääasiassa sosialisoinnin myötä, eikä sitä varten ole laadittu systemaattisia suunnitelmia. (Väestöliitto 3). Hyvässä ehkäisevässä seksuaalikasvatuksessa tulisi tiedon olla kohdistettu kohderyhmää ajatellen. On tärkeää välttää syrjintää ja kunnioittaa erilaisuuksia, joita ovat esimerkiksi kulttuuri, ikä ja elämäntilanne. Seksuaalisuus aiheena on kuitenkin arka, joten on huomioitava, että miehet eivät välttämättä tästä oma-aloitteisesti kysy tai keskustele. He voivat kokea aiheen kiusalliseksi tai tuntea häpeää. (Peate, 2007, s. 120-124).

Seksuaalikasvatuksessa tulee ottaa huomioon lapsen tai nuoren ikätason lisäksi sukupuoli, uskonto ja kulttuuri. Seksuaalikasvattajina jokapäiväisessä elämässä toimivat lapsen läheiset aikuiset kotona, päiväkodissa, koulussa ja harrastuksissa. Lapsi oppii seksuaaliterveydestä myös median kautta. Perusta hyvälle seksuaalikasvatukselle saadaan kuitenkin kotoa. Seksuaalikasvatus on pohjimmiltaan elämän taitojen opettelua ja ihmiseksi kasvamista, joka tapahtuu lapsen ollessa vuorovaikutuksessa kasvattajiensa kanssa. (Väestöliitto 3).

Hyvä itsetunto on seksuaaliterveyden perusta ja sitä rakennetaan pienestä pitäen. Aikuisen huolenpito, läsnäolo ja kiinnostus ovat avainasemassa terveen itsetunnon muodostamisessa. Kun lapsi tai nuori kokee olevansa tärkeä ja arvokas, hän haluaa ja osaa myös suojella itseään. Hyvän itsetunnon ja oikean tiedon avulla voidaan parhaiten ehkäistä riskikäyttäytymistä ja siitä aiheutuvia ongelmia. (Väestöliitto 3).

Kasvuprosessinsa aikana lapset ja nuoret hankkivat vähitellen tietoa ihmiskehosta ja ihmissuhteista. Heille kehittyy intiimeihin suhteisiin liittyviä mielikuvia, arvoja, taitoja ja asenteita. Lapset oppivat näitä asioita monista eri lähteistä, virallisista ja epävirallisista. Epäviralliset lähteet ovat varsinkin varhaisessa vaiheessa tärkeimpiä, näitä ovat esimerkiksi omat vanhemmat. Vanhempien käytöksen ja kasvatuksen merkitys on sitä suurempi, mitä nuoremasta lapsesta on kyse. Virallista seksuaalikasvatusta tarjoavat koulut, oppikirjat, lehtiset, esitteet, Internet, radio, televisio ja terveydenhuollon palvelujen tarjoajat. Pienen lapsen kanssa ilmeneviin ongelmiin pyydetään ammattilaisen apua yleensä vasta sitten,

kun vanhemmat eivät pysty niitä itse ratkaisemaan. Lapset ja nuoret tarvitsevat sekä virallista että epävirallista seksuaalikasvatusta muodostaakseen kokonaisvaltaisen kuvan seksuaalisuudesta ja seksuaaliterveydestä. Länsimaisessa kulttuurissa painotetaan erityisesti ongelmien ennaltaehkäisyä, mikä koskee myös seksuaalisuuden alaa. (THL, 2010).

Vuonna 2012 Suomen väestöstä 3,6 % oli ulkomaan kansalaisia, jotka asuvat Suomessa vakituisesti (Sisäasiainministeriö, 2012, s. 3-4). Maahanmuuttajataustainen väestö on varsin heterogeeninen ryhmä. Heidän sosioekonominen taustansa vaihtelee lukutaidottomista erityisalojen asiantuntijoihin, mikä hankaloittaa seksuaaliterveyden edistämistä. Suomessa on vain vähän maahanmuuttajien seksuaaliterveydestä tehtyjä tutkimuksia, joita voisi yleistää kaikkiin maahanmuuttajiin. Haasteita maahanmuuttajien seksuaaliterveydessä ovat sairauksien ja riskien epidemiologia, psykososiaaliset ja kulttuuriset tekijät sekä kommunikointi. Kulttuurisia eroja voivat olla muuan muassa suomalaisen yhteiskunnan tasa-arvoisuus sekä alastomuus ja seksuaaliasioista keskusteleminen. Vieraalla kielellä, vieraassa ympäristössä kommunikointi intiimistä ja yksityiseksi koetusta asiasta voi olla vaikeaa kenelle tahansa. (Työryhmä, 2006, s. 34-35; Apter; Eskola; Säävälä; & Kettu, 2009, s. 6-8).

Osa maahanmuuttajista tulee yhteiskunnista, jossa seksuaaliterveystiedon saatavuus tai sen taso ei vastaa suomalaista keskivertotasoa. Tällöin terveydenhuollon on syytä tiedostaa, että Suomessa asuu yhä suurempi osa väestöstä, jolla tietämys esimerkiksi ihmisfysiologiasta, sukupuolitaudeista ja ehkäisystä on vähäisempää, eivätkä näin ollen palveluidentarjoajat ja valistustoiminta vastaa muuttuneen väestön tarpeita. Seksuaaliterveyspalveluiden tarjoajien tiedot maahanmuuttajien ongelmista ovatkin usein puutteellisia ja tulkkien saatavuuteen, esimerkiksi naisten intiimiasioista puhumiseen, liittyy ongelmia. (Työryhmä, 2006, s. 34-35). Sosiaalisen epätasa-arvon olemassaolo täytyy ottaa huomioon seksuaaliterveyspalvelujen tarjonnassa (Hoga; et al., 2013, s. 394).

Ongelmien ratkaisuksi Työryhmä (2006, s. 35) on ehdottanut muun muassa ammattilaisten asenne- ja suvaitsevaisuuskasvatusta sekä erityisryhmien erityistarpeista tiedottamista vastaanottokeskuksissa ja peruskouluissa sekä osana kotoutumistoimintaa. Tarjolla pitäisi myös olla kulttuurisensitiivistä seksuaalivouontaa vastaanottajien omalla äidinkielellä. Maahanmuuttajille suunnatuissa materiaaleissa tulisi ottaa huomioon mahdollinen tiedonpuute. Tehokkaaksi keinoksi seksuaaliterveyden edistämiseksi nuorten

maahanmuuttajien kohdalla on todettu luottamuksen lisääminen ja dialogi (Apter, et al., 2009, s. 11).

8 Pedagogiikka ohjaustilanteessa

Pedagogiikalla viitataan opetus- ja kasvatustaitoihin ja miten niitä tulisi järjestää. (Tieteen termipankki, 2015). Timo Laineen (2009, s. 53–55, 63) mukaan pedagogiikka voidaan jakaa suoraan tai epäsuoraan pedagogiikkaan. Suorassa pedagogiikassa esitys on yksisuuntaista vuorovaikutusta ja lähtee esittelijästä itsestään, eikä suuremmin ota kohdeyleisöään huomioon. Epäsuorassa pedagogiassa taas painotetaan, että ohjattava ymmärtää asian, mikä vaatii häneltä aktiivista ajattelua. Jotta oppi konkretisoituisi ohjattavalla, edellyttää se sen omakohtaistumista. Luennoilla voidaan tehdä avoimia kysymyksiä ja pohtia asioita yhdessä, jolloin asian sisäistäminen helpottuu. Vastuu oppimisesta on myös ohjattavilla.

Ohjaus on laaja-alainen käsite, joka vaatii aktiivista ja tavoitteellista toimintaa ja lopulta siinä on aina kyse asiakkaan oppimisesta. Siinä yhdistyvät eri toimintatapojen, lähestymistapojen ja työmenetelmien joukko. Ohjaus sisältää aina myös tiedon antamista. Tarkoitus on, että ohjauksen aikana ohjattava itse oppii käsittelemään kokemuksiaan, hyödyntämään resurssejaan ja ratkaisemaan ongelmiaan. (Kettunen, et al., 2011, s. 15–17).

Ohjauksessa on aina kyse ohjattavan oppimisesta. Ohjauksen ei ole tarkoitus välittää tietoa suoraan ohjaajalta ohjattavalle, vaan että ohjattava omien havaintojen, tulkintojen ja ymmärryksen perusteella sisäistäisi tiedon. Ohjattava nähdään aktiivisena tiedon hankkijana ja prosessoijana, jossa ohjattavan ”minä” kehittyy sosiaalisen vuorovaikutuksen myötä. (Kettunen, et al., 2011, s. 21–23).

Jotta ohjaustilanne olisi avoin ja tasavertainen, tulisi ohjaajan erityisesti välttää faktatiedon kaatamista ohjattavien päälle, yksisuuntaista vuorovaikutusta, negatiivista autoritaarisuutta sekä ohjattavien kanssa kiistelyä. Tällöin ilmapiiri muuttuu helposti negatiiviseksi ja ohjattavan motivaatio oppimiseen laskee. (Vehviläinen, 2001, s. 194, 222).

Ryhmäohjaus on toiseksi yleisin ohjausmenetelmä terveydenhuollossa yksilöohjauksen jälkeen. Ryhmässä oleminen on yleensä sen jäsenille voimaannuttava kokemus, joka tukee tavoitteiden saavuttamista. Ryhmäohjauksen avulla voidaan tietoa asioista jakaa suuremmallekin ryhmälle, jolloin ohjaus on taloudellisempaa. Hyvän ryhmän

ominaisuuksiin kuuluu, että kaikki tuntevat toisensa ja että heillä on jokin yhteinen päämäärä ja tavoite. (Kyngäs, et al., 2007, s. 104-106).

Ryhmäohjauksen yksi tärkeimmistä hyödyistä on vertaistuen saanti, joka mahdollisessa yksilöohjauksessa jäisi pois. Ohjattaville on oman elämänsä aikana kertynyt tietoa ja taitoa, jota he voivat jakaa keskenään. Keskustelun avulla ryhmä pääsee yhdessä jakamaan ja työstämään omia ja toistensa kokemuksia. Ohjattavat saavat toisiltaan tukea sekä uusia näkökulmia ja tapoja suhtautua ongelmaan. Näin ryhmä voi yhdessä miettiä erilaisia ratkaisuja siihen, miten voittaa ongelmia, mikä motivoi sitoutumaan ongelmanratkaisuun paremmin. (Kettunen, et al., 2011, s. 87-88).

Ammatillisen harjoittelun ohjausvuorovaikutus rakentuu ohjaajan ja ohjattavan yhteistyönä. Mihinkään tilanteeseen ei ole olemassa oikeaa ohjaustapaa tai vuorovaikutusmallia. Koska kaikki tilanteet ovat erilaisia, ohjaajan ja ohjattavien olisi hyvä keskustella tulevasta luennosta jo etukäteen ja sopia, miten siinä toimitaan. Ohjaaja voi antaa ohjattaville etukäteen tehtäviä, jotka he suorittavat luennon aikana. Jälkeenpäin ohjaaja ja ryhmä voivat keskustella siitä, miten luento sujui ja mitä voisi tehdä ensi kerralla toisin. Tällainen palautteen antaminen ja opittujen asioiden prosessointi helpottaa asioiden mieleen painamista ja seuraavalla kerralla ohjattavat osaavat soveltaa oppimaansa tietoa. Palautteen antaminen ja yhdessä pohtiminen myös lujittavat ohjaajan ja ohjattavan välistä suhdetta, mikä tekee oppimisesta mielekkäämpää sekä edistää sitä. (Kettunen, et al., 2011, s. 159-160).

9 Työn toteutus

Laadullisessa tutkimuksessa tutkitaan ihmisten välisiä ja sosiaalisia merkityksiä. Merkitykset ilmenevät suhteina ja niiden muodostamina merkityskokonaisuuksina. Merkityskokonaisuudet ilmenevät ihmisestä lähtöisin olevista ja ihmiseen takaisin palaavina tapahtumina, kuten ajatuksina, toimintana, päämäärien asettamisina tai yhteiskunnan rakenteina. Tutkimuksen tavoitteena on luoda kuva siitä, miten ihminen kokee oman todellisuutensa. Oletuksena on, että esille nousee asioita, joita ihminen pitää tärkeinä omassa elämässään. Laadulliseen tutkimukseen liittyy aina kysymys siitä, mitä merkityksiä tutkitaan. Tutkijalta tämä edellyttää merkitysten tarkkaa täsmentämistä. Tutkijan tulee määritellä, tutkitaanko kokemuksiin vai käsityksiin liittyviä merkityksiä. Kokemusten ja käsitysten suhde voi toisinaan olla ongelmallinen, koska niiden välillä ei aina välttämättä ole suhdetta ollenkaan. Kokemus on aina omakohtainen, kun taas

käsitykset kertovat yhteisön perinteistä tai yhteisön tyypillisistä ajattelutavoista. (Vilka, 2005, s. 97-99).

9.1 Kyselylomakkeen työvaiheet

Kyselylomaketta ei yleensä käytetä laadullisessa tutkimuksessa, vaan pääasiassa määrällisessä tutkimuksessa. Kyselylomake valittiin kuitenkin tiedonkeruumenetelmäksi siksi, että kyseinen aihe on monelle miehelle henkilökohtainen ja arka, eikä seksuaalisuuteen liittyvistä asioista siksi voida kysyä suoraan. Samalla selvitettiin, olisiko joku vastaajista halukas haastatteluun.

Kyselylomake on yksi tapa kerätä aineistoa tutkimukseen. Siinä kysymysten muoto on vakioitu eli kaikilta vastaajilta kysytään samat asiat samassa järjestyksessä samalla tavalla. Se on hyvä tapa kerätä aineistoa, kun vastaajia on iso tai hajanainen joukko. Kun vastaajilta halutaan saada tietoa henkilökohtaisista tai arkaluontoisista asioista, esimerkiksi mielipiteistä, asenteista tai käyttäytymisestä, on kyselylomake hyvä valinta tiedonkeruumenetelmäksi. Kyselyssä vastaaja hoitaa itsenäisesti lomakkeen täytön: hän lukee itse kysymykset ja vastaa niihin kirjallisesti. Kyselylomakkeen etuihin kuuluvat muun muassa vastaajan jääminen anonyymiksi. Sen sijaan haittapuolena on riski, että lomakkeen vastaajaprocentti jää pieneksi. (Vilka, 2005, s. 73–74, 2007, s. 27–28).

Jotta kyselylomakkeesta saadaan onnistunut, täytyy se valmistaa huolella. On tärkeää, että jokainen vastaaja ymmärtää käsitteet ja kysymykset samalla tavalla, tai muuten tutkimustuloksen luotettavuus heikkenee huomattavasti. Luotettavuuteen liittyy myös operationalisointi eli se, miten hyvin teoreettiset käsitteet ovat muutettu arkikielillä ymmärrettäväksi käsitteiksi. Tutkijan on tunnettava hyvin kohderyhmä ja heidän käyttämänsä arkikielen käsitteet, jotta operationalisointi olisi onnistunut. (Vilka, 2007, s. 36–37, 44).

Kyselylomakkeen tarkoituksena oli kartoittaa miesten käsityksiä seksuaalisista asenteista ja normeista, eli mitkä tekijät (esimerkiksi perhe tai ystävät) ovat mahdollisesti vaikuttaneet heidän asenteisiinsa. Suomenkielinen kyselylomake ja sen mukana lähetty saatekirje löytyvät liitteestä 1 ja arabiankielille käännetty versio liitteestä 2. Lomaketta käytettiin apuna henkilökunnan ja miesten haastatteluja suunniteltaessa sekä luentorungon rakentamisessa. Vastaanottokeskus hoiti lomakkeiden tulostuksen, jakelun ja palautuksen takaisin ryhmällemme.

9.2 Haastattelujen työvaiheet

Haastattelun tavoite on saada kuvailevaa tietoa siitä, miten ihmiset kokevat oman elämäntilanteensa. Haastatteluja laadittaessa on kuitenkin hyvä muistaa, että käsiteltävät asiat ovat henkilökohtaisia, joita vastaaja ei välttämättä kertoisi edes tuttavilleen. Tutkijan on mietittävä, mitä haastatteluista otetaan mukaan työhön ja minkä voi sivuttaa. On kuitenkin tärkeää muistaa, että osallistujan anonymiteetin tulee säilyä eikä häntä voida jäljittää tekstin perusteella. (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2011, s. 40; Dalen, 2015, s. 13-14, 22-23).

Yksi yleisimmin käytetyistä haastattelumenetelmistä on puolistrukturoitu haastattelu. Ennen haastattelua valmistellaan haastatteluopas, jonka mukaan haastattelu pidetään. Kysymykset tulee asetella niin, että ne antavat opinnäytetyölle relevanttia tietoa. Jotta tämä helpottuisi, haastattelussa olisi hyvä olla näkyvillä työn otsikko ja tutkimusongelmat. (Dalen, 2015, s. 34-36). Haastatteluun vaikuttaa myös se, miten kysymykset on aseteltu. Kysymykset tulisi asettella niin, että aloittavat kysymykset olisivat ”helpompia” eikä mentäisi ihan suoraan kaikkein vaikeimpiin aiheisiin. Kevyt aloitus rentouttaa haastateltavaa ja helpottaa näin haastattelun kulkua jatkossa. Tämän jälkeen kysymyksiä voidaan syventää ja saadaan vastauksia tutkimuksen keskeisiin teemoihin. Haastattelun loppupuolella kysymysten tulee taas olla enemmän yleisellä tasolla, jotta haastattelu saisi pehmeän lopetuksen. Haastatteluopasta tehdessä tulisi miettiä, ovatko kysymykset selkeitä tai johdattelevia, onko vastaajalla tarvetta erityistiedolle jotta hän ymmärtää kysymyksen tai antaako kysymys vastaajalle tilaa tuoda omia ajatuksiaan ja mielipiteitään esille. (Bell, 2010, s. 159; Dalen, 2015, s. 34-36).

Tutkimusaineiston käsittely on haastattelussa työläämpää kuin lomakkeiden vastausten läpi käynti (Vilka, 2005, s. 102). Tuomi & Sarajärven (2009, s. 75) mukaan puolistrukturoitu haastattelu perustuu etukäteen valittuihin aiheisiin, joita tarkennetaan haastattelun edetessä. Haastattelu on etukäteen suunniteltu tilanne, jossa kysymysten muotoilu ja järjestys on päätetty etukäteen. Myös se, esitetäänkö kaikki kysymykset kaikille, on päätetty ennen haastattelua.

Jos vastaajilla ei ole tarpeeksi kielitaitoa kysymyksiin vastaamiseen, voi olla tarpeellista käyttää tulkkia. Sopivan tulkin löytäminen voi kuitenkin olla vaikeaa. Tulkin tulisi hallita aiheen termit, jotta hän pystyy kääntämään kaikki vastaukset. Jos tulkki ei hallitse aiheen terminologiaa, voi esiintyä väärinkäsityksiä ja epäselvyyksiä. On muistettava, että tulkeilla on myös sama vaitiolovelvollisuus kuin tutkijoillakin. Tulkkia käyttäessä on myös

huomioitava, että se voi vaikuttaa haastattelun tulokseen, koska tieto kulkee kolmannen osapuolen kautta. (Dalen, 2015, s. 39-40).

Hyvältä haastattelijalta vaaditaan kykyä kuunnella sekä kiinnostuksen osoittamista vastaajaa kohtaan. Hänen on myös tärkeä huomioida kehonkieli, katsekontakti sekä miten kysymykset esitetään ja miten hän reagoi vastaajan kertomiin asioihin. Jos haastateltava kokee, ettei haastattelija kuuntele häntä tai ole kiinnostunut, se vaikuttaa myös tuloksiin. Tämä voi johtaa siihen, ettei vastaaja halua kertoa asioistaan rehellisesti tai suoraan. Vastaajalle tulisi antaa aikaa vastata kysymyksiin ja kertoa omista ajatuksistaan. (Dalen, 2015, s. 42-43). Tutkijan tulee myös olla tietoinen omasta olemuksestaan haastattelun yhteydessä ja siitä, miten hänen roolinsa vaikuttaa tulokseen (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2011, s. 48). Haastattelijan ikä, sukupuoli sekä etnisyys voivat vaikuttaa siihen, miten haastattelu etenee ja mitä tuloksia saadaan. Haastattelun alussa tutkijan tulee esitellä itsensä, miksi hän on paikalla, mitä hän toivoo haastattelulta, mitä materiaalilla tehdään ja miten sitä käytetään. On myös tärkeä painoittaa, että haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista. (Kuula, 2011, s. 102). Haastattelun jälkeen on tärkeää varata aikaa loppukeskustelulle. Tämä antaa kuvan siitä, että haastattelija on ammattimainen ja kiinnostunut. (Dalen, 2015, s. 45-46).

Henkilökunnan haastattelussa käytettiin puolistrukturoitua haastattelua, jossa aiheet oli jaettu kahteen eri teemaan. Haastattelupohja löytyy liitteestä 3. Haastattelutilanne oli suunniteltu ryhmälle ja se toteutettiin vastaanottokeskuksessa. Haastateltavien määrää ei voitu tietää etukäteen, koska se riippui siitä, keitä sattui olemaan työvuorossa sinä päivänä. Ryhmähaastattelukertoja oli lopulta vain yksi, sillä kaikki paikalla olevat työntekijät pääsivät osallistumaan yhtä aikaa. Haastattelu nauhoitettiin luvan kanssa.

Myös turvapaikanhakijamiesten yksilöhaastattelussa käytettiin puolistrukturoitua haastattelua. Miesten haastattelupohja löytyy liitteestä 4. Haastattelutilanteeseen mentäessä ei ollut vielä tiedossa, kuinka moni mies olisi tulossa haastatteluun: Vastaanottokeskuksen henkilökunnan kanssa oli sovittu maksimissaan 10 miehestä. Haastattelussa miehiä oli kaiken kaikkiaan 8, joista jokainen oli täyttänyt myös kyselylomakkeet. Haastattelut tehtiin anonyymisti tulkin avulla ja myös nämä haastattelut nauhoitettiin. Jokaiseen nauhoitukseen kysyttiin asianomaisilta lupa.

Kun haastattelut on toteutettu, tulee materiaali organisoida ja työstää. Tässä kohtaa on hyödyllistä, että materiaalit ovat nauhoitettuna ja niitä on jo käyty läpi. Kun haastattelija

käy itse läpi haastattelut, hän oppii myös tuntemaan materiaalin paremmin. Muistiinpanoja haastattelusta on hyvä verrata nauhoitukseen, jolloin pystytään havaitsemaan huomaamatta jääneet asiat. Haastattelun aikana on myös tämän kannalta tärkeää että haastattelija huomioi vastaajan kehonkielen ja myös muut ulkoiset asiat, jotka ovat saattaneet vaikuttaa vastauksiin. (Dalen, 2015, s. 69-70; Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2011, s. 52-54). Analyysiprosessi tulisi aloittaa melko pian haastattelun jälkeen, koska silloin tapahtumat ovat tuoreena muistissa. Tämä alkaa oikeastaan jo haastattelun aikana, kun haastattelija tekee muistiinpanoja. Haastattelijan poistuessa haastattelutilanteesta voi myös tulla sellaisia asioita mieleen, joita hän ei ole huomannut aiemmin. Tällöin on hyvä kirjata nämä muistiin. On hyvä kirjoittaa, milloin ja missä reflektio on tapahtunut. (Dalen, 2015, s. 70-72; Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2011, s. 56).

9.3 Sisällönanalyysi

Sisällönanalyysi on laadullisen tutkimusmenetelmän metodi, jossa etsitään merkityskokonaisuuksia ja –suhteita. Tietoa ei voida esittää numeerisesti, vaan se esitetään sanallisina tulkintoina. Sisällönanalyysiä voidaan tehdä joko teoria- tai aineistolähtöisenä. Sisällönanalyysissä tutkijan tavoitteena on löytää aineistosta tutkimusaineiston ohjaamana jonkinlainen tyypillinen kertomus tai toiminnan logiikka. Ensimmäinen askel aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä on päättää, mistä toiminnan logiikkaa tai tyypillistä kertomusta lähdetään etsimään. Tämä tehdään aineiston keräämisen jälkeen, mutta ennen analyysiä. Seuraavana tutkimusaineisto pelkistetään, eli tutkimusaineistosta karsitaan tutkimusongelman kannalta epäolennainen informaatio. Pelkistäminen edellyttää, että tutkimusaineisto pilkotaan tai tiivistetään osiin. Tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset ohjaavat tiivistämistä. Tiivistämisen jälkeen tutkimusaineisto eritellään ryhmiin, uudeksi johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi. Kokonaisuus ryhmitellään sen mukaan, mitä tutkimusaineistosta ollaan etsimässä. Ryhmittely voi tapahtua esimerkiksi niiden piirteiden, ominaisuuksien ja käsitysten mukaan, jotka löytyvät analyysin kohteena olevasta analyysiyksiköstä. Analyysiyksikkö voi olla esimerkiksi ajatuskokonaisuus, lause, lauseen osa tai sana. Lopuksi jokainen ryhmä nimetään sen sisältöä parhaiten kuvaavalla ”kattokäsitteellä”. Tutkimustuloksena ryhmittelystä muodostuu luokitteluja, käsitteitä tai teoreettinen malli. Tulosten avulla yritetään ymmärtää tutkittavan kuvaamaa merkityskokonaisuutta. (Vilka, 2009, s. 140).

9.4 Työn vaiheet

Jokaisen vaiheen (kyselylomakkeiden palaututtua, ryhmähaastattelun ja miesten haastatteluiden) jälkeen aloitimme niistä saatujen materiaalien työstämisen jo parin päivän sisällä. Kyselylomakkeista selvitimme muun muassa, kuinka moni on vastannut kysymyksiin samalla tavalla ja mitkä kysymykset nousivat jollain tavalla eniten esille. Haastatteluissa taas vertasimme muistiinpanoja nauhoituksiin ja kävimme nauhoituksia vaihe vaiheelta läpi, jotta saisimme kaikki merkittävät asiat kirjatuiksi ylös.

Opinnäytetyön työn työstäminen alkoi tammikuun alussa 2016, jolloin työn teemaksi päätettiin turvapaikanhakijat ja heidän seksuaalisuutensa. Otimme yhteyttä SPR:n ja saimmekin erään vastaanottokeskuksen yhteistyökumppaniksemme. Työn teema alkoi tarkentua ja kyselylomakkeita tiedonkeruuta varten alettiin suunnitella.

Ideaseminaarissa 27.1.2016 esittelimme opinnäytetyömme kaikille Young Euroman – projektiin osallistuville. Projektin johtajien mukaan työ oli tähän mennessä huolellisesti suunniteltu ja toteutus oli lähtenyt hyvin käyntiin. Projektin työstämistä jatkettiin suunnitelmien mukaan. Kyselylomakkeet tulivat valmiiksi viikolla 10, jolloin ne lähetettiin vastaanottokeskukseen käännettäviksi ja täytettäviksi. Kysymyksien teko oli odotettua vaikeampaa, ja niitä jouduttiin muokkaamaan useamman kerran vastaanottokeskuksen ja projektin opettajien palautteen pohjalta, jonka takia ne valmistuivat muutama viikko suunnitellusta aikataulusta jäljessä.

Väliseminaarin mennessä, 30.3.2016, opinnäytetyössä oli keskitytty pääasiassa teoriaan. Työstä saatiin vain niukasti palautetta ryhmässämme olleen väärinkäsityksen vuoksi, jonka seurauksena opponijilla oli vain osa työstä arvioitavana. Käyntiä vastaanottokeskuksessa oli siirretty parilla viikolla eteenpäin suunnitellusta päivästä, kyselylomakkeiden palautuksen viivästyksen vuoksi. Lopulta aikataulullisista syistä päätettiin, että kyselylomakkeet toimitettiin taustatietona vain mahdollisille miesten haastatteluille sekä itse produktiin, jotta henkilökunnan haastattelut ehdittäisiin pitää. Tiistaina 5.4.2016 opinnäytetyöryhmä kävi vierailulla vastaanottokeskuksessa. Tällöin saatiin siihen mennessä täytetyt kyselylomakkeet ja toteutettiin henkilökunnan haastattelut. Samalla päädyttiin pitämään miesten haastattelut saman viikon perjantaina. Haastatteluiden jälkeen aikataulusta saatiin takaisin kiinni, eikä uusia viivästyksiä enää syntynyt. Työn palautuspäivä on 9.5.2016.

Työn jokaisessa vaiheessa on huomioitu anonymiteetti. Vastaanottokeskusta ei tarkoituksella ole nimetty ja niin kyselylomakkeet kuin haastattelutkin tehtiin nimettömästi. Näin tutkimukseen osallistuneita ei voida mitenkään jäljittää. Kyselylomakkeet ja nauhoitukset on säilytetty koko prosessin ajan niin, ettei muilla kuin opinnäytetyöryhmäläisillä ole ollut niihin pääsyä. Kun opinnäytetyö on hyväksytty, tullaan kaikki materiaalit hävittämään asianmukaisesti. Kyselylomakkeet laitetaan silppuriin ja nauhoitteet poistetaan lopullisesti.

10 Tutkimuksen luotettavuus

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta ei voida arvioida yhtä hyvin kuin määrällisen tutkimuksen, koska laadullisen tutkimuksen tulokset perustuvat ihmisten omiin käsityksiin eri tilanteista ja asioista. Määrällisessä tutkimuksessa sen sijaan keskitytään ainoastaan tilastollisiin faktoihin ja tosiasioihin. (Vilka, 2005, s. 161-162). Laadullisessa tutkimuksessa tutkimuksen luotettavuus ja toteutus eivät ole erillisiä tapahtumia. Viime kädessä laadullisella tutkimusmenetelmällä tehdyssä tutkimuksessa luotettavuuden kriteeri on tutkija itse, koska arvioinnin kohteina ovat hänen tekemänsä valinnat, ratkaisut ja teot. Tämä tarkoittaa myös sitä, että tutkijan on arvioitava tutkimuksensa luotettavuutta jokaisen matkan varrella tehtävän ratkaisun kohdalla. Näin ollen luotettavuuden arviointia tehdään jatkuvasti suhteessa teoriaan, tutkimusaineiston ryhmittelyyn, analyysitapaan, tutkimiseen, luokitteluun, tulkintaan ja johtopäätöksiin. Lopullisessa tutkimustekstissä tutkijan on pystyttävä kuvaamaan, miksi hän on edennyt tutkimustyössään juuri tällä tavalla. Hänen on myös arvioitava ratkaisujensa tarkoituksenmukaisuutta tai toimivuutta tutkimuksen tavoitteiden kannalta. (Vilka, 2005, s. 158-159).

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voivat heikentää monet tekijät. Satunnaisvirheitä voi aiheuttaa esimerkiksi se, että kyselyyn vastaaja muistaa vastaushetkellä jonkin asian väärin tai ymmärtää kysymyksen eri tavoin kuin tutkija. Virheiden vaikutus tutkimuksen luotettavuuteen ei kuitenkaan välttämättä ole kovin merkittävä. Tärkeintä on, että tutkija ottaa tuloksia arvioidessaan huomioon nämä satunnaisvirheet ja pohtii, mistä ne ovat aiheutuneet. (Vilka, 2005, s. 162).

Laadullisessa tutkimuksessa validiteetti eli pätevyys tarkoittaa tutkimusmenetelmän tai mittarin kykyä mitata juuri sitä, mitä tutkimuksessa on tarkoitus mitata. Esimerkiksi kyselylomakkeen ja sitä kautta koko tutkimuksen validiteettiin vaikuttaa se, miten lomakkeeseen vastaajat ymmärtävät kysymykset. Jos tutkittavat käsittävät kysymykset eri

tavalla kuin tutkija, ei vastauksia saada haluttuihin asioihin. Validiutta täytyy siten tarkastella jo kyselylomakkeita suunniteltaessa. Muuttujien pohdinta, käsitteiden tarkka määrittely ja aineiston kerääminen mahdollistavat mittarin huolellisen suunnittelun ja näin ollen parhaan mahdollisen validiteetin. Tutkimuksen reliabiliteetti eli luotettavuus tarkoittaa tulosten tarkkuutta eli mittarin kykyä antaa mahdollisimman ei-sattumanvaraisia tuloksia ja mittaustulosten toistettavuutta. Tämä tarkoittaa, että mittari antaa toistettaessa saman henkilön kohdalla saman tuloksen, riippumatta ajasta, paikasta ja tutkijasta. Laadullisessa tutkimuksessa tämä tarkoittaa, että sama tutkimustulos pitäisi saada riippumatta siitä, että tutkija vaihtuu, esimerkiksi haastatteluita tehdessä. Yhdessä pätevyys ja luotettavuus muodostavat mittarin kokonaisluotettavuuden. Kun tutkittu otos edustaa perusjoukkoa ja saaduissa tuloksissa on mahdollisimman vähän satunnaisuutta, tutkimuksen kokonaisluotettavuus on hyvä. (Vilka, 2005, s. 161-162).

Oletuksena on, että tutkimuksen aihe on ainakin osalle miehistä kiusallinen ja vaikea, mikä voi vaikuttaa heidän vastauksiensa todenmukaisuuteen. Tästä syystä kyselylomakkeeseen liitettiin saatekirje, jossa kerrotaan, että lomakkeeseen vastaaminen on täysin vapaaehtoista, nimetöntä eikä se vaikuta turvapaikanhakuprosessin etenemiseen millään tavalla. Tällä toivotaan, että miehet rohkaistuisivat vastaamaan kysymyksiin rehellisesti. Mikäli rehellisiä vastauksia ei tule, vaikuttaa se tutkimuksen luotettavuuteen. Miesten haastattelut on päätetty tehdä niin, että vain yksi jäsen ryhmästämmä haastattelee yhtä miestä kerrallaan. Haastattelutilanteessa on siis haastattelijan ja haastateltavan lisäksi vain tulkki. Toivomme, että tämä tekisi haastattelutilanteesta yksityisemmän ja vähemmän painostavan, mikä auttaa rehellisten vastauksien saannissa.

Yksi tapa arvioida tutkimuksen luotettavuutta on verrata henkilökunnan haastatteluista kerättyä tietoa kyselylomakkeiden vastauksiin. Mikäli turvapaikanhakijoiden vastaukset poikkeavat henkilökunnan vastauksista, voidaan todeta, että molemmilta tai toiselta taholta on saatu virheellistä tietoa. Lopulta kuitenkin tutkimustulosten luotettavuuteen vaikuttaa se, olemmeko me tutkijoina osanneet nostaa vastauksista esille tärkeimmät käsitteet ja merkitykset.

Opinnäytetyössä käytetyt lähteet ovat olleet luotettavia, koska ne ovat tieteellisiin tutkimuksiin perustuvia ja ovat tukeneet toisiaan hyvin. Maahanmuuttajien terveydestä tehtyjä tutkimuksia on hyvin vähän, eikä suomalaisia aiheitamme tukevia tutkimuksia löytynyt ollenkaan. Muut aiheesta tehdyt tutkimukset olisivat antaneet meille uusia näkökulmia ja taustatietoa siitä, mitä kannattaisi tutkia ja mihin keskittyä. Myös muista

tutkimuksista jo saatu näyttö aiheesta olisi voinut tukea tutkimuksemme tuloksia ja näin ollen vahvistaa sen luotettavuutta.

11 Tutkimusetiikka

Haastattelut ja kyselylomakkeet sisälsivät monta eettistä kysymystä, koskien muun muassa reliabiliteettia ja validiteettia. Jo kyselylomakkeen teon aikana piti miettiä, miten kysymykset laaditaan ja missä järjestyksessä ne esitetään. Kysymykset eivät saaneet olla johdattelevia. Palautetta on hyvä pyytää ulkopuoliselta, jotta työstä saataisiin objektiivinen mielipide. Tekijän tulee myös tarkasti miettiä, ovatko kysymykset aiheeseen liittyviä. Vaikka kyselylomaketta käytettäessä ei kohdata kasvotusten, on kuitenkin tärkeää kertoa, mitä asiaa tutkitaan, miksi ja miten se tehdään. Saatekirjeen avulla kaikki osallistujat saavat saman tiedon. On myös tärkeää kertoa, että kysely tehdään anonymisti ja mitä vastauksille tehdään. Haastattelujen suhteen eettiset ongelmakohdat ovat samantyyppisiä, kuin kyselylomakkeiden kanssa. Haastattelijan tulee haastattelun alussa kertoa samat asiat, jotka kerrotaan saatekirjeen yhteydessä. (Mäkinen, 2006, s. 92-97).

Jos haastattelu nauhoitetaan, pitää siihen kysyä lupa haastateltavalta. Nauhoituksen voi kuitenkin perustella kertomalla haastateltavalle sen hyödyistä. Kun haastattelu nauhoitetaan, se voi tehdä haastateltavan araksi. Silloin täytyy miettiä, miten voisi toimia, jotta haastattelu ei vaikuttaisi tuloksiin. Haastateltavalle tulee kertoa, että hän voi missä vaiheessa tahansa keskeyttää haastattelun, jos hänestä siltä tuntuu. Ennen haastattelua tulee valmistella haastattelupohja, jonka mukaan haastattelussa edetään. Haastattelijan tulee miettiä, kuinka vapaasti haastateltava saa vastata, ja minkä mukaan hän ohjaa keskustelua. Pitää muistaa, ettei aiheesta saa poiketa liikaa. (Mäkinen, 2006, s. 92-97).

Mäkinen (2006, s. 103) kirjoittaa kirjassaan että ”Kulttuuriset erot, kuten arvot ja asenteet, tavat, uskonto, etnisyys, sukupuoli, kieli, koulutus ja ammatti vaikuttavat tutkimusprosessiin ja niiden mukana esiin nousee useita eettisiä kysymyksiä.” Tutkiessa ihmisiä tulisi huomioida näitä erilaisia vaikuttavia tekijöitä. On tärkeää arvostaa osallistujien erilaisia ajatustapoja, koska heidän taustansa vaikuttavat siihen, miten he suhtautuvat aiheeseen ja miten kysymykset ymmärretään. Tämä vaikuttaa myös heidän vastauksiinsa. Erilaiset taustat on siksi huomioitava jo suunnitteluvaiheessa. Kun tutkijoilla ja osallistujilla on eri taustat, on tärkeää, ettei osallistujien kulttuuri ole vähäarvoisempi kuin tutkijoiden. (Mäkinen, 2006, s. 103, 108).

Tutkimuksessa, jossa osallistujat pysyvät anonyymeina, tutkijan on helpompi käsitellä myös arkoja asioita. Tällöin ei ole pelkoa, että siitä aiheutuisi osallistujille haittaa. Tämä edistää myös tutkimuksen objektivisuutta. Anonyymina pysyminen voi myös parantaa osallistujien totuudenmukaisia vastauksia. (Mäkinen, 2006, s. 114).

Lähteitä valitessa tulee tutkijan olla kriittinen ja tarkastella lähteen on puolueettomuutta, alkuperäisyyttä, aitoutta sekä riippumattomuutta. Lähdekritiikki toimii välineenä luotettavuuden arvioinnissa. Ensisijaisesti tulisi käyttää primaarilähteitä, jotka ovat alkuperäisiä, koska sekundaarilähteet ovat toisen ihmisen tulkinta alkuperäisestä. Lähteisiin asianmukaisesti viittaaminen osoittaa tutkimuksen laadullisuutta ja tieteellisyyttä. Se osoittaa myös lukeneisuutta sekä perehtymistä. (Mäkinen, 2006, s. 128-130).

Opinnäytetyötä tehdessä on esiintynyt monia eettisiä kysymyksiä, joita on jouduttu miettimään:

- Miten tulisi huomioida turvapaikanhakijoiden tilanne?
- Miten aiheet rajataan, jotta kerätty materiaali ja tieto olisivat hyödyllisiä ja relevantteja opinnäytetyötä ja tuotetta ajatellen?
- Aiheessa pysyminen koko työprosessin ajan
- Miten kysymykset asetetaan kyselylomakkeissa ja haastatteluissa?
- Antavatko kysymykset aiheeseen liittyviä ja luotettavia vastauksia?
- Objektiivisuuden säilyttäminen
- Asianmukaisten lähteiden käyttö ja lähdeviittaukset
- Kyselylomakkeiden ja kyselyjen salassapito ja tietosuoja sekä vaitiolovelvollisuus
- Yhteistyökumppanin toiveiden huomioiminen
- Tutkimustuloksen reliabiliteetti ja validiteetti
- Plagioinnin välttäminen

Turvapaikanhakijat elävät epävarmuudessa siitä, saavatko he jäädä maahan. Tämä oli huomioitava koko prosessin ajan. Koska he osallistuivat tutkimukseen, oli tärkeää painottaa, ettei tämä vaikuta mitenkään turvapaikanhakuprosessiin. Tuli myös huomioida, että tilanne voi olla joillekin yksilöille kovin stressaava, mikä saattoi vaikuttaa siihen,

etteivät he halua osallistua. Kuitenkin oli tähdennettävä, että osallistuminen on täysin vapaaehtoista.

Opinnäytetyössä aiheet on rajattu asenteisiin sekä seksuaalikäyttäytymiseen ja -kasvatukseen. Koko työprosessin aikana oli mietittävä, mitkä kysymykset olivat aiheelle relevantteja ja mistä olisi ollut vain kiinnostava tietää. Oli myös pyrittävä käyttämään uusimpia tutkimuksia ja lähteitä, jotta tulos olisi luotettava.

Kysymyksiä laadittaessa pohdittiin, mitä halutaan tietää ja mistä tietoa pitäisi vielä saada lisää, jotta voitaisiin luoda hyvän luentopohja. Tässä työssä luentopohja kehitettiin turvapaikanhakijamiesten tarpeiden mukaan. Kysymykset pyrittiin laatimaan niin, että ne eivät olisi olleet johdattelevia. Kun kysymykset oli laadittu, lähetettiin ne ohjaajille ja yhteistyökumppanille läpiluettavaksi. Tämän myötä saatiin objektiivinen näkökulma kysymyksiin. Näin tehtiin myös haastattelukysymysten suhteen.

Tiedonhaussa pyrittiin hakemaan mahdollisimman uutta tietoa seksuaalisuudesta. Suoraan aiheeseen sopivaa materiaalia ei oikein löytynyt, joten yhdistelimme eri teemoista eri lähteitä. Aihe on kuitenkin ollut paljon mediassa esillä, joten myös sieltä saatiin jossain määrin tietoa. Lähdekriittisyys oli koko ajan läsnä tiedonhakuprosessissa. Työssä pyrittiin käyttämään vain primärlähteitä ja niihin viitattiin oikeaoppisesti.

Tuotteen tarkoitus on tukea turvapaikanhakijamiesten turvallista seksuaalikäyttäytymistä ja seksuaalisuutta ja siten edistää heidän hyvinvointiaan. Sopeutumista ajatellen on todella tärkeää edistää kaikkia niitä tekijöitä, jotka vaikuttavat hyvinvointiin. Asiasta avoimesti keskustelu voi myös ehkäistä väärinkäsityksiä, joita esiintyy eri kulttuurien välillä. Kestävä kehitys näkyy myös produktissa, joka kehitettiin niin että sitä on helppo käyttää ja päivittää tarvittaessa. Luentorungosta on hyötyä myös vastaanottokeskuksessa työskenteleville. Luentorungon avulla kuka tahansa luennoitsija voi kertoa ja keskustella seksuaalisuudesta.

12 Tulokset

12.1 Kyselylomakkeiden tulkinta

Tutkimus aloitettiin laatimalla kyselylomake turvapaikanhakijamiehille. Alun perin lomakkeessa oli 31 kysymystä, mutta niistä päädyttiin karsimaan, jotta lopputuloksesta saataisiin mahdollisimman selkeä. Lopulta lomake sisälsi 23 kysymystä seksistä ja seksuaalisuuteen liittyvistä asioista. Kysymyksissä oli vastausvaihtoehdot lukuun ottamatta

yhtä kysymystä, jonka tulkki oli luvannut kääntää. Kysymyksissä oli mahdollista valita useampi vastausvaihtoehto. Tiedonkeruumenetelmäksi valittiin lomake, koska aihe on arka ja jotta saataisiin mahdollisimman rehellisiä vastauksia. Toinen syy lomakkeen valintaan oli kielimuuri: Vastausvaihtoehtojen ansiosta vastauksia pystyttiin tulkitsemaan ilman tulkkia. Kysymykset laadittiin yhteistyössä vastaanottokeskuksen ja projektin ohjaajien kanssa.

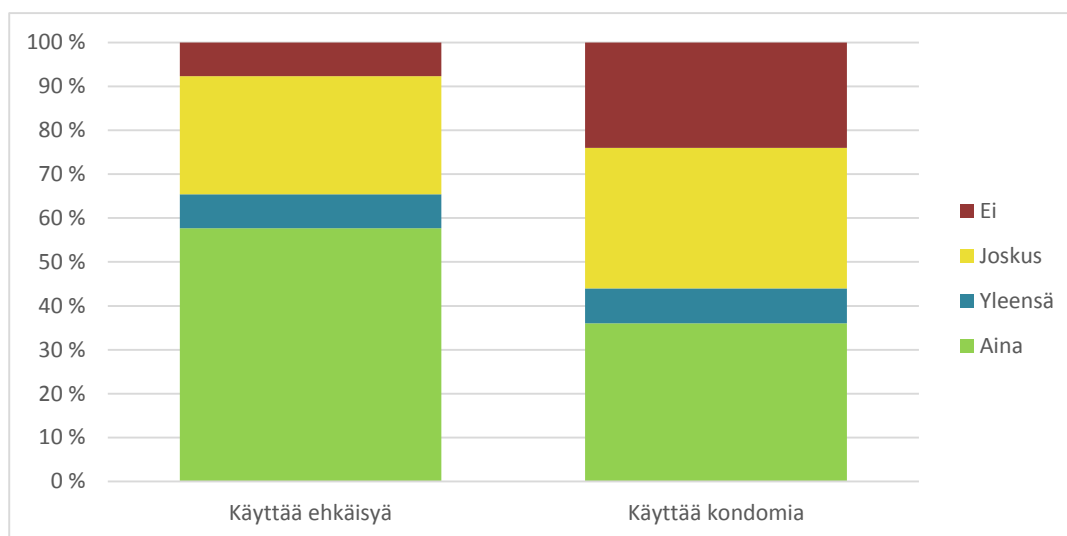
Vastaanottokeskuksen tehtävänä oli kääntää kysely eri kielille ja jakaa lomakkeet miehille täytettäväksi. Kyselylomake käännettiin arabiaksi, dariksi ja kurdiksi. Kun darin- ja kurdinkieliset vastauslomakkeet tulivat takaisin, huomattiin, että käännöksessä on tapahtunut jokin virhe. Tämän vuoksi lomakkeita ei pystytty tulkitsemaan, eivätkä resurssit enää riittäneet niiden kääntämiseen takaisin suomen kielelle. Lopulta päädyttiin käyttämään vain arabiankielisiä lomakkeita, joita oli eniten. Kyselylomakkeiden täyttöä ei ole pystytty valvomaan, joten miehet ovat mahdollisesti täyttäneet lomakkeet ryhmissä. Erikielisiä lomakkeita oli jaettu yhteensä 78 kappaletta, joista 38 palautui takaisin. Niistä kahdeksaa kappaletta ei pystytty käyttämään kielellisistä ongelmista johtuen. Loput lomakkeet eivät palautuneet takaisin vastaanottokeskuksen henkilökunnalle. Työssä käytettyjen kyselylomakkeiden prosenttimäärä oli siis 38 %.

Kyselyyn vastanneet miehet olivat iältään 18–35-vuotiaita, joista valtaosa oli 26–30-vuotiaita. Suurin osa oli siviilisäädyltään naimattomia. Lähes kaikki vastanneista ovat harrastaneet seksiä. Kyselylomakkeen tarkoituksena oli kartoittaa, mitä miehet tietävät seksistä ja seksuaalisuudesta ja miten he suhtautuvat aiheeseen. Tutkimuksessa selvisi, että miehet ovat pääasiassa saaneet tietoa aiheesta kavereiltaan ja jonkin verran myös koulusta. Kolmasosa oli saanut tietoa jostain muualta. Miehet kokivat pääosin saaneensa riittävästi tietoa seksistä ja seksuaalisuuteen liittyvistä asioista, esimerkiksi sukupuolitaudeista ja erilaisista ehkäisymenetelmistä. Sukupuolitaudeista miehet olivat nimenneet HIV:n, hepatiitin, kupan ja tippurin. Noin puolet vastanneista ei nimennyt yhtäkään sukupuolitauteja. Kyselylomakkeesta selviää, että kolmasosa kokee kuitenkin saaneensa liian vähän tietoa edellä mainituista asioista.

Noin puolet vastaajista kertoi käyttävänsä ehkäisyä aina, kun raskaus ei ole toivottu. Neljäsosa vastanneista kertoi käyttävänsä ehkäisyä joskus ja loput vastanneista ei koskaan tai yleensä. Kolmasosa vastasi käyttävänsä kondomia aina ja vähän alle puolet joskus. Neljäsosa ei käytä kondomia koskaan. Sinkkujen ja varattujen miesten kondomin ja

muiden ehkäisymenetelmien käytöllä ei vaikuttanut olevan suuria eroja. Kuvassa 1 näkyvät vielä tulokset yleisesti ehkäisyn sekä kondomin käytöstä kaaviona.

Kuvio 1. Turvapaikanhakijamiesten ehkäisyn käyttö

Kyselylomakkeesta selvisi, että reilu puolet vastanneista piti 15–20-vuotiasta sopivan ikäisenä aloittamaan sukupuolielämän, kun taas kolmasosan mielestä täytyy olla yli 20-vuotias. Lähes kaikkien mielestä seksi ennen avioliittoa on sallittua. Kaksi kolmasosaa on sitä mieltä, ettei seksiä saa harrastaa parisuhteen ulkopuolella. Yhtä suuri määrä vastanneista piti naista tasa-arvoisena kumppaninsa kanssa.

Puolet kyselylomakkeeseen vastanneista koki tietävänsä, miten seksuaalikäyttäytyminen Suomessa eroaa heidän kotimaansa normeista. Lomakkeessa kysyttiin myös, mitä tunteita suomalaisnaisten pukeutuminen heissä herättää. Enemmistön mielestä pukeutuminen on hyväksyttävää, eikä se herätä heissä sen suurempia tunteita. Neljäsosa vastanneista kokee suomalaisnaisten pukeutumisen seksuaalista halua herättävänä. Kolmasosa kertoi seksuaalisen halukkuutensa lisääntyneen Suomeen tulon jälkeen, kun taas neljäsosan mielestä halukkuus ei ole muuttunut millään tavalla.

Tuotetta varten haluttiin selvittää, haluaisivatko miehet saada lisätietoa suomalaisten tavoista liittyen seksuaalisuuteen, seurusteluun tai avioliittoon sekä yleisesti seksuaalisuudesta. Suurin osa miehistä halusi saada lisää tietoa aiheeseen liittyvistä asioista.

12.2 Henkilökunnan haastattelut

Opinnäytetyöryhmä kävi SPR:n vastaanottokeskuksessa haastattelemassa henkilökuntaa nuorten turvapaikanhakijamiesten seksuaalisuudesta. Tilaisuuden tarkoituksena oli kerätä taustatietoa tuotteen tekoa varten. Haastattelu toteutettiin keskustelunomaisena ryhmähaastatteluna, johon osallistui yhdeksän (9) henkilöä. Haastattelua varten oli tehty tukikysymyksiä, jotka oli jaettu kahteen teemaan (seksuaalikasvatus ja ohjaus/tuote).

Haastattelu aloitettiin esittelemällä opinnäytetyöryhmä ja kertomalla, mitä haastattelussa tullaan käymään läpi. Esittelyn jälkeen alettiin puhua seksuaalikasvatuksesta. Kysyimme, minkälaista seksuaalikasvatusta turvapaikanhakijoille on tähän mennessä tarjottu. Kävi ilmi, että mitään varsinaista seksuaalikasvatusohjelmaa ei ole, vaan tarvittaessa annetaan yksilöohjausta, esimerkiksi jonkin taudin yhteydessä tai mikäli asiakkaalla on jotakin kysyttävää. Ulkopuolinen luennoitsija on käynyt kerran luennoimassa suomalaisista ”käytössäännöistä”. Luento painottui pääasiassa lainsäädäntöön. Vastaanottokeskuksen henkilökunnalla ei ole tällä hetkellä käytössä seksuaalikasvatusmateriaalia, joka vastaisi turvapaikanhakijoiden tarpeita.

Haastattelussa keskeisenä ongelmana mainittiin kulttuurierot. Moni turvapaikanhakijamiestä tulee kulttuurista, jossa seksuaalisuudesta ei puhuta avoimesti. Tästä syystä myös tiedonsaanti on vaikeaa. Vaikka suurimmalle osalle seksuaalisuudesta puhuminen on hankalaa, yksilöllisiä erojakin on. Kulttuurierot ovat hankaloittaneet myös turvapaikanhakijoiden ja suomalaisnaisten välistä vuorovaikutusta, koska molemmilla osapuolilla on eri käsitykset esimerkiksi seurustelusta. Myös suomalaisnaisten pukeutuminen ja käyttäytyminen poikkeavat turvapaikanhakijamiesten kulttuurista. Turvapaikanhakijamielistä muutamia ovat ilmaisseet henkilökunnalle huolensa, miten suomalaisnaisten vähäpukeisuus tulee vaikuttamaan heihin tulevana kesänä, sillä silloin naiset pukeutuvat Suomessa kevyemmin.

Luentorunkoa varten henkilökunta esitti useita eri toiveita. Toivottuja teemoja olivat muun muassa seksuaalisuuden määritelmä, seksin eri muodot, sukupuolitaudit, ehkäisy, monikulttuurisuus, lainsäädäntö, aikuisviihde ja prostituutio. Henkilökunnan mielestä asiat tulisi esittääluentorungossa suorasti ja yksinkertaisesti, jotta mahdollisilta väärinkäsityksiltä vältyttäisiin. Myös havaintomateriaalia, kuten valokuvia, toivottiin liitettäväksiluentorunkoon. Lisäksi ryhmäämme pyydettiin valmistelemaan erilaisia tehtäviä (kuten kondomin käyttöharjoituksia), joiden käytännön toteutuksen SPR:n henkilökunta suunnittelee itse.

12.3 Turvapaikanhakijamiesten haastattelut

Miesten haastattelut toteutettiin puolistrukturoituina yksilöhaastatteluina. Haastattelut pohjautuivat kahdeksaan kysymykseen, jotka olimme muotoilleet valmiiksi kyselylomakkeista ja henkilökunnan haastattelusta saatujen tietojen pohjalta. Kysymykset esitettiin numerojärjestyksessä, mutta tulokset esittelemme teemoittain. Kahdeksan kyselylomakkeeseen vastanneista miehistä osallistui vapaaehtoisesti haastatteluihin. Tilanteessa oli yhden haastattelijan ja haastateltavan lisäksi myös tulkki ja yksi haastattelu kesti keskimäärin 25 minuuttia. Ryhmästämme haastattelun toteutukseen osallistui kaksi jäsentä. Haastattelijä esitteli itsensä ennen varsinaista haastattelua ja kertoi samalla, miten haastattelun kulku tulee etenemään. Myös haastattelun luottamuksellisuudesta kerrottiin vielä uudelleen.

Ensimmäisenä miehiltä kysyttiin, mitä sana seksi tarkoittaa sinulle ja mitä siihen kuuluu. Vastauksia tuli monenlaisia, mutta suurin osa määritteli seksin tunteita herättäväksi asiaksi, joka jaetaan toisen ihmisen kanssa. Seksi kuvattiin laajana käsitteenä, johon kuuluu paljon muutakin kuin yhdyntä. Myös lasten hankinta mainittiin osana käsitettä. Osa haastatelluista oli sitä mieltä, että seksi kuuluu ihmisen perustarpeisiin. Kun kysyimme, mitä seurustelu heille merkitsee, miehet kertoivat sen olevan yhdistymistä toisen ihmisen kanssa. Miehet mainitsivat myös rakkauden ja elämänkumppanuuden kuuluvan seurusteluun. Osalle miehistä tämä kysymys oli vaikea ymmärtää, joten apusanana käytettiin tasa-arvoa. Suurin osa miehistä kertoi, että mies ja nainen ovat suhteessa samanarvoisia ja pitävät sitä hyvänä asiana. Kysyttiin myös, kenen kanssa miehet puhuvat seksistä ja siihen liittyvistä asioista. Suurin osa vastasi puhuvansa seksistä avoimesti jonkun kanssa, kuten kavereiden tai kumppanin. Vain yksi vastasi, ettei mielellään keskustele seksistä kenenkään kanssa.

Miehiltä kysyttiin, mistä seksuaalisuuteen liittyvistä asioista he haluaisivat saada lisää tietoa. Suurin osa kertoi haluavansa lisätietoa sukupuolitaudeista, vain muutama koki tietävänsä jo tarpeeksi. Muita asioita, joista miehet toivoivat lisätietoa, olivat esimerkiksi kulttuurierot, ehkäisy ja seurustelu. Miehet halusivat myös yleisesti saada enemmän tietoa seksistä. Tässä kohtaa saatiin jo lähes jokaisessa haastattelussa vastaukset seuraaviin kysymyksiin, joissa kysyimme miesten halukkuutta saada lisätietoa sukupuolitaudeista, selvittää mitä sukupuolitauteja he jo ennestään tietävät sekä heidän mielipidettään ehkäisyn käyttämisestä. Suurin osa miehistä osasi nimetä vain muutaman sukupuolitaudin, kuten HIV:n ja hepatiitin. Vain muutama haastatelluista tiesi useammankin taudin. Osalla oli myös vääriä käsityksiä sukupuolitautilien tarttumistavoista. Ehkäisymenetelmistä suurin osa

tiesi kondomin, mutta vain vähemmistö kertoi käyttävänsä sitä, koska seksi ei heidän mielestään tunnu yhtä hyvältä sen kanssa. Muutama mies tiesi myös ehkäisy pillereistä, mutta eivät pitäneet niitä hyvänä menetelmänä niiden sivuvaikutusten takia. Suurin osa kertoi käyttävänsä keskeytettyä yhdyntää ehkäisymenetelmänä.

Yksi haastattelukysymyksistä käsitteli aikuisviihdettä ja sitä, onko se hyvä tapa saada tietoa seksistä. Pääsääntöisesti miehet eivät kokeneet aikuisviihdettä todellisuutta vastaavaksi, jolloin sitä ei myöskään pidetty hyvänä tietolähteenä. Muutama miehen mielestä pornografiasta voi kuitenkin saada jotain tietoa, kuten esimerkiksi eri seksiasennoista.

Lopuksi miehiltä kysyttiin, haluaisivatko he kysyä tai tuoda esille jotakin aiheeseen liittyen. Kysymyksiä tuli paljon liittyen kulttuurieroihin, ehkäisyyn, tasa-arvoon, yhdyntään ja sukupuolitauteihin. Haastatteluun suhtauduttiin avoimin mielin ja jokainen haastateltava vastasi kaikkiin kysymyksiin.

13 Tuote

SPR:n vastaanottokeskuksen toiveen perusteella päätettiin, että työn tuote on luentorunko. Luentorungolla tarkoitetaan PowerPoint-esitystä, joka toimii valmiina luentopohjana vastaanottokeskuksen työntekijöille. Luentorunko löytyy liitteestä 5. Työn pääteemaksi määräytyi seksuaalikasvatus ja sen otsikko on Seksuaalisuus – Turvapaikanhakijamiehille. Tuotteen tarkoitus on pääsääntöisesti tukea ohjattavien, eli nuorten turvapaikanhakijamiesten oppimista, mutta myös auttaa ohjaajaa käsittelemään seksuaalisuutta ja siihen liittyviä asioita.

Luentorunko on rakennettu niin, että se sisältää useamman eri teeman, kuten esimerkiksi monikulttuurisuuden, seksuaalisuuteen liittyvät oikeudet sekä ehkäisyn. Luennoitsija voikin jo etukäteen päättää ryhmän tarpeiden mukaan, haluaako hän käydä luennon läpi kokonaisuudessaan (kesto noin puolitoista tuntia) vai haluaako hän keskittyä vain joihinkin tiettyihin osioihin. Luentorunko on tehty helppokäyttöiseksi, jotta sitä voisi käyttää useampikin eri henkilö. Käyttäjän ei tarvitse perehtyä luennon aiheisiin erityisesti. PowerPointiin on liitetty myös luennoitsijan muistiinpanot, jotka sijaitsevat jokaisen dian alareunassa. Muistiinpanot löytyvät liitteestä 6. Ennen luennon pitämistä kannattaa luentorunko tulostaa niin, että myös muistiinpanot näkyvät paperilla. Muistiinpanojen lukeminen etukäteen on suhteellisen nopeaa ja ne antavat luentorungon kulusta selkeän

kuvan. Muistiinpanoissa on hieman syvennetty joidenkin diojen asioita tai niissä on kerrottu diaan liittyviä ohjeita, esimerkiksi lyhyesti lisätietoa hyperlinkistä avautuvasta sivustosta. Vaikka luentorunkoon on liitetty muistiinpanot, sisältää työ oletuksen, että luennoitsijalla on jo itsellään taustatietoa aiheeseen liittyen. Vastaanottokeskuksessa luentoja tuleekin pitämään pääasiassa terveydenhoitaja tai seksuaalineuvoja.

Perinteisen luentorungon sijaan haluttiin epäsuoran pedagogiikan merkitystä työssä lisätä, jolloin miehet saisivat luennosta enemmän irti. Epäsuoran pedagogiikan työtapoja ovat muun muassa ryhmäkeskustelut ja avoimet kysymykset. Luentorungossa onkin muutama pohdintatehtävä, jossa luennoitsija voi itse päättää, pohditaanko aihetta itsekseen vai ryhmän kesken. Muita pedagogisia apuvälineitä ovat erilaiset kuvat ja Internet-linkit. Luento on suunniteltu enintään 10 hengen ryhmille. Luento voidaan käyttää isommillekin ryhmille, mutta tällöin epäsuora pedagogiikka ei tule onnistumaan, ja näin ollen ryhmä ei saa luennosta maksimaalista hyötyä. Luentorunko on tehty suomen kielellä ja henkilökunta luennoi aiheesta pääasiassa tulkkien välityksellä. Osa miehistä osaa myös jo vähän suomea, ja näiden seikkojen vuoksi kieli on pyritty pitämään luentorungossa mahdollisimman yksinkertaisena. Tuote eroaa muista jo olevista seksuaalikasvatusluennoista siten, että olemme huomioineet kohderyhmämme mahdolliset tarpeet. Kielimuurin takia luennossa on paljon kuvia ja kerromme asiat hyvin suoraan ja konkreettisesti. Luentorungossa kerrotaan esimerkiksi, mistä kohtaa kaupasta kondomeja löytää ja mitä ne maksavat, ei vain mistä kauppoista niitä saa.

Luentorungossa olemme huomioineet sen ulkoasun niin, että se olisi mahdollisimman vastaanottajaystävällinen. Luennossa esiintyvät värit on pyritty pitämään neutraaleina, mutta niin, että se näkyisi projektorista heijastettuna valoisammassakin huoneessa. Tekstit on laitettu tarpeeksi suurilla fonteilla, jotta ne näkyvät. Diat on pidetty selkeinä: kuvat ja tekstit eivät mene päällekkäin ja yhteen diaan on pyritty laittamaan mahdollisuuksien mukaan vain vähän tekstiä. Kuvat pyrkivät pitämään mielenkiinnon diassa, vaikka kieltä ei osaisi ja niiden avulla asiat voivat jäädä miehille myös helpommin mieleen. Kuvien käytössä on huomioitu tekijänoikeudet, minkä johdosta luentorungossa osa kuvista on viitattu lähteisiin, joista ne löytyvät.

Tuote on kokonaisuudessa rakennettu tutkimuksen tulosten perusteella, jolloin sen pitäisi kohdata miesten sekä henkilökunnan tarpeet varsin hyvin. Toisin sanoen, miehet saavat luentorungon avulla sen tiedon, mitä he tarvitsevat ja toisaalta henkilökunta saa apua seksuaalisuudesta keskusteluun ja siitä kertomiseen turvapaikanhakijamiehille. Mikäli

yhteistyökumppanimme oleva vastaanottokeskus kokee, että tuote on käytännöllinen ja hyvä, otetaan se käyttöön myös muissa SPR:n vastaanottokeskuksissa.

14 Pohdinta

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli helpottaa nuorten turvapaikanhakijamiesten integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan seksuaalisesta perspektiivistä katsottuna. Työn tulosten pohjalta tehtiin tuotteena toimiva luentorunko, jonka tavoite oli tarjota henkilökunnalle apuväline seksuaalikasvatusta varten ja tarjota miehille lisätietoa seksuaalisuudesta. Aikataulullisista syistä tuotteen toimivuutta ei ole ehditty testaamaan käytännössä. Tästä johtuen työn tavoitteiden toteutumista ei voida vielä täysin arvioida. Olettamuksena on kuitenkin, että tuotteen avulla turvapaikanhakijamiesten väärät käsitykset seksuaalisuuteen liittyen vähenevät. Lisäämällä miesten tietämystä voidaan edistää kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Esimerkiksi kulttuurierojen ymmärtäminen saattaa helpottaa sosiaalisten suhteiden luomista sekä ehkäistä väärinkäsityksiä. Tämä työ edistää miesten seksuaaliterveyttä, joka on osa ihmisen kokonaisvaltaista hyvinvointia.

14.1 Luentorunko

Luentorunko on suunniteltu sillä ajatuksella, että luennoitsijalla on jo ennestään taustatietoa ja ammattitaitoa aiheeseen liittyen. Ohjaajasta ja ohjattavasta ryhmästä riippuu, kuinka hyvin luentorungon tavoitteet toteutuvat. Luennon tarkoituksena on myös herättää keskustelua, mikä edellyttää pienempää ryhmäkokoja. Tuote on tehty haastatteluiden ja lomakkeiden perusteella, joissa selvisi, että miesten tietämys seksuaalikasvatuksesta on suhteellisen vähäistä. Vastaanottokeskuksessa on kuitenkin yli 100 miestä, joista vain 30:ltä saatiin vastaus lomakkeisiin ja haastateltavia miehiä oli vain 8. Tämän takia on hyvin mahdollista, että vastaanottokeskuksessa on myös miehiä, joilla on enemmänkin tietämystä seksuaalikasvatuksesta. Koska tuote on keskittynyt kertomaan enemmän perustason tietoa seksuaalisuudesta, ei se ole välttämättä kaikille miehille hyödyllinen. Jos tietämystä on jo ennestään, voi tuote tuntua jopa loukkaavalta.

Tuote on tehty miehille, joiden äidinkieli ei ole suomi. Luentorunkoa valmistettaessa on tähdätty siihen, että kieli olisi mahdollisimman yksinkertaista, mutta osittain teksti on edelleen vaikeahkoa. Jotta miehet saisivat tuotteesta suurimman hyödyn irti, tulisi sen olla heidän omalla äidinkielellään. Luentorungon kääntäminen ei ollut mahdollista

resurssipulan takia. Sen lisäksi olisi tarvittu samankielinen luennoitsija. Teoriassa tuli myös ilmi, että seksuaalikasvatus on tehokkainta, kun sitä saa omalla äidinkielellään.

14.2 Tutkimuskysymykset

Tutkimuskysymykset onnistuivat vaihtelevasti. Selvisi, että miehet sekä tarvitsevat, että haluavat lisää tietoa seksuaalisuudesta. Tulosten perusteella miehet tarvitsevat lisätietoa erityisesti sukupuolitaudeista ja ehkäisystä. Näihin liittyvät kaksi tutkimuskysymystä olivat onnistuneita. Käsitys turvapaikanhakijoiden asenteiden vaikutuksesta heidän seksuaalikäyttäytymiseensä jäi epäselväksi. Tutkimustuloksissa ilmeni kuitenkin joitakin asenteita ilmentäviä tekijöitä, esimerkiksi kondomin käyttö. Kysymykset monikulttuurisuuden vaikutuksista seksuaalisuuteen ja turvapaikanhakijoiden omat käsitykset seksuaalisuudesta ja siihen liittyvistä normeista osoittautuivat lopulta huonosti muotoilluiksi. Nämä kysymykset menevät osittain ristiin ja molempiin saatiin vastaukset vain osittain. Tuloksista kävi ilmi, että seksuaalisuus on melko vaiettu aihe miesten kulttuureissa ja siitä puhutaan pääasiassa lähipiirin kanssa. Kuitenkin miehet puhuivat avoimesti naishaastattelijoille seksuaalisuuteen liittyvistä asioista ja esittivät hyvinkin suoria kysymyksiä aiheesta. Tutkimuskysymysten tarkempi muotoilu olisi mahdollistanut tulosten syvällisemmän tulkinnan.

14.3 Kyselylomakkeet

Luotettavuus kyselylomakkeissa on kärsinyt, koska osa miehistä on mahdollisesti vastannut lomakkeisiin ryhmässä. Koska vastausprosentti ei ollut kovin korkea, lomakkeiden yleistettävyys kuitenkin laskee ja näin ollen myös tutkimuksen luotettavuuden taso laskee. Vaikka keskeiset käsitteet on selitetty lomakkeessa, emme voi olla varmoja, että miehet ovat ymmärtäneet kaikki kysymykset oikein. Tätä epävarmuutta lisää se, että lomakkeita ei ole enää käännetty takaisin suomen kielelle, eikä näin ymmärrettäviä arkikielen käsitteitä ole voitu tarkistaa. Tuloksia tulkittaessa tuli ilmi, etteivät kaikki kysymykset olleet hyvin muotoiltuja tai relevantteja, esimerkiksi ”Tiedätkö, miten seksuaalikäyttäytyminen Suomessa eroaa kotimaasi normeista?”. Kysymys pitää sisällään ennakko-oletuksen siitä, että eroja on olemassa. Myös vastausvaihtoehdot ovat olleet paikoitellen liian laajoja ja näin ollen vaikeita tulkita. Kysymyksien valmistelussa käytimme vastaanottokeskuksesta saatua esitietoja sekä omia oletuksiamme siitä, mitä työ

tulisi sisältämään. Kysymyksiä tehtäessä yritimme tietoisesti välttää omien ennakkoletuksien vaikutuksia. Kuitenkin, jälkepäin katsottuna, kysymykset sisältävät silti niitä.

Kyselylomake ei kokonaisuudessa ollut onnistunut. Miehet olivat kyselylomakkeessa vastanneet tietävänsä tarpeeksi esimerkiksi sukupuolitaudeista, mutta osasivat todellisuudessa nimetä vain muutaman taudin tai ei yhtäkään. Suurin osa miehistä kertoi saaneensa tietoa seksistä kavereiltaan, mikä ei välttämättä ole luotettava lähde. Kyselylomakkeessa noin kolmasosa miehistä kertoi käyttävänsä kondomia aina. Haastateltavista miehistä kuitenkin enemmistö sanoi, ettei halua käyttää kondomia sen epämukavuuden takia. Jää siis epäselväksi, ovatko kyselylomakkeen vastaukset epärehellisiä vai onko haastatteluihin osunut juuri se osa miehistä, jotka eivät kondomia käytä.

Kyselylomakkeista selvisi, että noin puolet vastaajista käyttää ehkäisyä silloin, kun raskaus ei ole toivottu. Miesten haastatteluissa ilmeni kuitenkin, että suurin osa käytti ehkäisymenetelmänä keskeytettyä yhdyntää, joka on hyvin epävarma vaihtoehto. Tästä syystä sitä ei pidetä ehkäisymenetelmänä ollenkaan (Duodecim, 2015). Tästä voidaan päätellä, että miehet uskovat keskeytetyn yhdyntän olevan luotettava ehkäisykeino. Näin ollen voidaan todeta, että miesten tiedonpuute on vaikuttanut kyselylomakkeiden tuloksiin. Myös teoriassa viitataan siihen, että tiedonpuute on miesten ehkäisyntäytymisen esteenä. Niin ikään henkilökunnan haastatteluissa nostettiin esille, että aiheesta olisi hyvä saada lisätietoa. Ekstrand (2008) on tehnyt Ruotsissa tutkimuksen nuorten seksuaalikäyttäytymisestä, jossa ilmeni, että nuorilla on negatiiviset asenteet eri ehkäisyvalmisteita, erityisesti kondomia, kohtaan. Nuorten mukaan kondomin kanssa seksi ei tuntunut yhtä hyvältä ja aiheutti erektion laskemista. Tutkimuksessa todettiin myös, että kaverit olivat yksi vaikuttava tekijä kondomin käytön suhteen, jos yhdellä oli huonoja kokemuksia, niin kaikilla muillakin oli. Kondomin tai muun ehkäisymenetelmän käyttämisen sijaan nuoret käyttivät ehkäisymenetelmänä keskeytettyä yhdyntää.

Lähes kaikkien miesten mielestä esiaviollinen seksi on sallittua. Suurin osa kyselylomakkeisiin vastanneista oli naimattomia ja lähes kaikki olivat harrastaneet seksiä. Teoriassa mainitaan, että Suomessa seksuaaliasenteet ovat muuttuneet nopeasti. Smerecnik, et.al., (2010) tutkimuksen mukaan muslimimiesten keskuudessa esiintyy ”kaksinaismoralismia”. Esiaviollista seksiä pidetään muslimikulttuurissa yleisesti syntinä, mutta sitä harrastetaan silti. Erityisesti muslimimiesten mielestä heillä tulisi olla enemmän vapauksia ja näin ollen vapaus harrastaa myös seksiä ennen avioliittoa. Tutkimuksissa on

tullut esille, että musliminaiset hyväksyvät laajalti tällaisen käytöksen, huolimatta siitä, että heitä vaaditaan pysymään neitsyinä avioliittoon saakka.

Esimerkiksi seksin harrastaminen ilman parisuhdetta tai rakkautta on nykyään laajalti hyväksyttyä. Tästä voidaan päätellä, etteivät kulttuurierot ole lopulta niin suuria, ainakaan kaikilla osa-alueilla. Voidaankin pohtia, olisivatko kulttuurierot näinkään huomattavia, mikäli kaikkien turvapaikanhakijamiesten tietämys seksuaalisuudesta olisi samalla tasolla kuin suomalaisten. Tulosten analysoinnissa tulee pitää mielessä myös, että turvapaikanhakijat ovat hyvin heterogeeninen ryhmä.

14.4 Haastattelut

Henkilökunnan haastatteluissa nostettiin esille, että turvapaikanhakijat ovat ilmaisseet huolensa ensi kesästä, jolloin suomalaisnaiset pukeutuvat kevyemmin. Huolta on aiheuttanut se, miten pukeutuminen tulee vaikuttamaan heihin. Kyselylomakkeesta selvisi kuitenkin, että suurin osa miehistä koki, ettei naisten pukeutuminen herätä heissä sen suurempia tunteita sekä kertoi pitävänsä pukeutumista hyväksyttävänä. Kysely on teetetty talviaikaan, jolloin on pukeuduttu kylmän sään mukaisesti. Neljäsosa kertoi jo silloin vaatetuksen herättävän seksuaalista halua. Voidaan pohtia, onko vuodenaika vaikuttanut miesten vastauksiin. Tämän lisäksi myös mediassa aihe on nostettu esille. Vatanen (2016) ja Hara (2016) ovat molemmat huomioineet naisten pukeutumisen ja sen vaikutuksen turvapaikanhakijamiehiin artikkeleissaan. Vatanen (2016) kirjoittaa, että Itä-Suomen poliisi on muistuttanut turvapaikanhakijoita, ettei suomalaisnaisten pukeutuminen ole kutsu miehille. Tähän tulevan kesän haasteeseen on pyritty vastaamaan valistuksella. Myös Hara (2016) on ottanut artikkelissaan saman asian esille. Hara kirjoittaa, että kulttuurierot aiheuttavat väärinymmärryksiä, mutta turvapaikanhakijoilla on aito halu toimia oikein. Myös tutkimuksessa tämä asia on tullut esille. Saimme kyselylomakkeista ja haastatteluista sen kuvan, että miehillä on vilpitön halu ja kiinnostus oppia suomalaisesta kulttuurista liittyen seksuaalisuuteen. Molemmista artikkeleista saa sen käsityksen, että seksuaalivalistusta turvapaikanhakijoille on tarjolla valtakunnallisesti. Henkilökunnan haastattelussa nostettiin kuitenkin esille juuri turvapaikanhakijoille suunnatun seksuaalivalistuksen puute tai sen riittämättömyys.

Haastatteluissa tuli ilmi, että miehillä on melko hyvä tietämys seksistä. Kuitenkin jäi epäselväksi, tietävätkö miehet eron seksin ja seksuaalisuuden välillä. Lisäksi kielimuurin vaikutusta on vaikea arvioida. Tulkit toivat esille, ettei heillä ole omassa kielessään (darin,

kurdin ja arabian kieli) sanoja kaikille seksuaalisuuteen liittyville käsitteille. Miehet kertoivat seksin herättävän tunteita, perustarve, ja että se on asia, joka jaetaan toisen ihmisen kanssa. Teoria tukee miesten ajatuksia liittyen seksiin ja seksuaalisuuteen. Näin voimme uudelleen todeta, etteivät kulttuurierot välillämme ole lopulta niin suuria. Pitää myös huomioida, että seksuaalisuus on aina yksilöllistä, eikä mitään tiettyä ryhmää saisi yleistää. Parisuhteeksi miehet määrittivät yhdistymisen toisen ihmisen kanssa, heidän välisen rakkauden sekä elämäkumppanuuden. Haastatteluissa suurin osa miehistä kertoi olevansa kumppaninsa kanssa tasa-arvoinen, kuten myös kyselylomakkeissa. Seksuaalikasvatuksen yksi päämäärä onkin edistää tasa-arvoa.

Henkilökunnan haastattelu toteutettiin ryhmässä keskustellen ja kaikki osallistui aktiivisesti keskusteluun. Kokonaisuudessaan haastattelut menivät hyvin ja suunnitelmien mukaan. Haastattelun ideana oli kerätä taustatietoa luentorunkoa varten, mikä onnistui vielä odotettua paremmin. Ennen haastattelua käsitys luentorungon kokonaisuudesta oli hyvin erilainen; tarkoituksena oli tehdä luento seksuaaliasenteisiin ja –käyttäytymiseen liittyen. Kuitenkin haastattelussa tuli ilmi, että tarvetta on nimenomaan yleiselle seksuaalikasvatukselle, joka olisi suunniteltu juuri turvapaikanhakijoiden tarpeita vastaaviksi, monikulttuurisuus huomioiden. Vertaamalla henkilökunnan haastattelujen tuloksia kyselylomakkeisiin saimme uusia näkökulmia miesten seksuaalisuuteen liittyen. Esimerkiksi molemmista lähteistä saimme selville, ettei suurin osa miehistä käytä kondomia. Sen sijaan sukupuolitaudit olivat asia, joista turvapaikanhakijat kokivat tietävänsä tarpeeksi, vaikka henkilökunnan haastattelusta kävi ilmi, ettei miesten tietämys sukupuolitaudeista ei ole riittävä. Kyselylomakkeessa puolet vastanneista ei osannut nimetä yhtään sukupuolitauteja. Jos kysymykset olisi lähetetty etukäteen haastateltaville, olisi haastattelutilanteesta voitu saada vielä enemmän irti.

Miesten haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina, tulkin läsnä ollessa. Haastattelija avasi tilanteen esittelemällä itsensä ja kertomalla, että kysymyksiin vastaaminen on täysin luottamuksellista ja nimetöntä. Haastattelija oli tilanteessa rento ja ammattimainen, minkä tarkoituksena oli herättää luottamusta. Teoriassa on mainittu, että kommunikointi vieraan ihmisen kanssa uudessa ympäristössä ja vieraalla kielellä voi vaikeuttaa puhumista yksityisiksi koetuista asioista. Kysymykset oli valmisteltu etukäteen, mutta niitä käytettiin lähinnä suuntaa-antavana pohjana haastattelulle. Mikäli johonkin vastaukseen haluttiin enemmän syvyyttä, esitettiin lisäkysymyksiä. Lisäksi huomioitiin haastateltavan non-verbaalista viestintää ja käyttäytymistä. Haastattelutilanteessa miehet vastasivat rohkeasti kaikkiin kysymyksiin ja vaikuttivat rauhallisilta, mikä yllätti, koska tutkimusten mukaan

muslimit yleensä kokevat kyseisen aiheen kiusallisena. Smerecnik, et.al. (2010) mukaan seksuaalisuus on yleisesti muslimikulttuurissa tabu, josta ei saa puhua eikä siihen liittyviä kysymyksiä saa esittää. Muslimikulttuurissa arvostetaan yksityisyyttä ja tällaiset asiat pidetään omana tietonaan.

Haastatteluissa käytimme apuna kolmea eri tulkkia. Tulkit käyttäytyivät haastattelutilanteissa neutraalisti ja vaikuttivat asiallisilta. Teorian mukaan tulkin käyttö haastattelussa voi vaikuttaa tutkimuksen luotettavuuteen, jos käsiteltävien aiheiden terminologia ei ole tulkille tuttua. Tästä voi seurata epäselvyyksiä ja näin ollen virheellisiä vastauksia. Miesten haastatteluissa huomattavat väärinymmärrykset olivat kuitenkin vähäisiä ja ne saatiin heti oikaistua. Kokonaisuudessaan miesten haastattelut olivat kuitenkin onnistuneita, kaikkiin suunniteltuihin kysymyksiin saatiin selkeät vastaukset.

Sekä henkilökunnan että miesten haastattelut nauhoitettiin analyysin helpottamiseksi. Nauhoittaminen oli materiaalin tulkinnan kannalta välttämätöntä, koska asioita tuli haastatteluissa esille hyvin paljon. Haastattelujen tuloksia lähdettiin analysoimaan heti, minkä ansiosta asiat olivat tuoreessa muistissa. Tämä helpotti analysointia huomattavasti. Teoriassakin mainittiin, että käsin tehtyjen muistiinpanojen vertaaminen nauhoitteeseen on hyödyllistä, sillä siitä voidaan päätellä, mitä haastattelutilanteessa on mahdollisesti jäänyt huomioimatta. Henkilökunnan haastattelussa osa ryhmästämmme keskittyi keskustelun ohjaamiseen ja osa muistiinpanojen tekoon. Työnjako helpotti haastattelutilanteen etenemistä, koska kaikilla oli selkeä rooli. Näin ollen esimerkiksi ne, jotka tekivät muistiinpanoja, saivat rauhassa keskittyä kuuntelemaan ja kirjoittamaan asioita ylös. Työnjaon ansiosta haastattelutulosten luotettavuus parani.

15 Lopuksi

Tutkimuksia liittyen turvapaikanhakijoiden seksuaalisuuteen sekä integraatioon Suomessa on löytynyt häviävän vähän. Klemetti & Raussi-Lehto (2016, s. 80) toteavat myös, että Suomessa on tehty vain muutama tutkimus ulkomaalaistaustaisten ihmisten seksuaali- ja lisääntymisterveydestä, minkä takia siitä on vain vähän tietoa. Näin ollen opinnäytetyömme kaltaisia töitä tuskin löytyy. Turvapaikanhakijoiden nopeasti kasvaneen määrään ja kulttuurierojen aiheuttamiin väärinymmärryksiin on tosin reagoitu esimerkiksi lisäämällä valistustyötä (Vatanen, 2016). Voidaan siis todeta, että aiheesta tehdyille tutkimuksille on tarvetta: niistä hyötyisivät sekä turvapaikanhakijat että kantaväestö.

Kokonaisuudessaan työn teoria on kohdannut tutkimuksen tulokset hyvin. Opinnäytetyön tavoitteena oli auttaa nuorten turvapaikanhakijamiesten integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Tämän työn ja sen tulosten pohjalta tehdyn tuotteen avulla tavoite on mahdollista saavuttaa. Kun tavoitteet ja tutkimuskysymykset saatiin muotoiltua, on niiden avulla aiheessa pysytty hyvin. Objektivisuus on pystytty säilyttämään melko hyvin koko työprosessin ajan, lukuun ottamatta kyselylomaketta. Tulevaisuudessa olisi hyvä tutkia tarkemmin, millä tavoin seksuaalisuus eroaa kulttuurien välillä ja mitä turvapaikanhakijoiden seksuaalikasvatukseen kuuluu heidän kotimaassaan.

Lähdeluettelo

- Anis, M. (2013). Sosiaalityö ja maahanmuuttajat. Teoksessa A. Alitolppa-Niitamo; S. Fågel; & M. Säävälä (Toim.), *Olemme muuttaneet - ja kotoudumme: maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä* (s. 147-161). Helsinki: Väestöliitto.
- Apter, D.; Eskola, M.-S.; Säävälä, M.; & Kettu, N. (15. 11 2009). *Maahanmuuttajien seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistäminen*. Haettu 23. 04 2016 osoitteesta Väestöliitto: <http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/eba4c41ba147625c087336f8005bc4c7/1462031076/application/pdf/906852/maahanmuuttajien%20seksuaaliterveys.pdf>
- Bell, J. (2010). *Introduktion till forskningsmetodik*. Tanska: Studentlitteratur.
- Björngren Cuadra, C. (2010). Introduktion. Teoksessa C. Björngren Cuadra (Toim.), *Omvårdnad i mångkulturella rum: frågor om kultur, etik och reflektion* (s. 17-46). Puola: Studentlitteratur.
- Dalen, M. (2015). *Intervju som metod*. Puola: Gleerups.
- Duodecim. (13. 11 2015). *Raskauden ehkäisy*. Haettu 03. 05 2016 osoitteesta Terveysportti: http://www.terveysportti.fi/dtk/ltk/koti?p_haku=keskeytetty%20ynhyntä
- Ekstrand, M. (2008). *Sexual Risk Taking – Perceptions of Contraceptive Use, Abortion, and Sexually transmitted Infections Among Adolescents in Sweden*. Haettu 04. 05 2016 osoitteesta <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:171713/FULLTEXT01.pdf>
- Eriksson-Zetterquist, U.; & Ahrne, G. (2011). Intervjuer. Teoksessa G. Ahrne; & P. Svensson (Toim.), *Handbok i kvalitativa metoder* (s. 36-57). Egypti: Liber.
- Erwin, P. (2001). *Asenteet ja niihin vaikuttaminen* (1. p.). Porvoo: WSOY.
- Gamnes, S. (2006). Rakkaus, läheisyys ja seksuaalisuus. Teoksessa N. J. Kristoffersen; F. Nortvedt; & E.-A. Skaug (Toim.), *Hoitotyön perusteet* (s. 245-281). Tanska: Edita Publishing Oy.
- Hammarén, N. (2009). Finns "invandrarkillen"? Teoksessa C. Magnusson; & E. Häggström-Nordin (Toim.), *Ungdomar, sexualitet och relationer* (s. 225-252). Puola: Studentlitteratur.
- Hansen, I. (2009). *Omvårdnad i ett mångkulturellt samhälle*. Malmö: Studentlitteratur.
- Hara, J. (11. 03 2016). *Turvapaikanhakijoita kouluttava seksologi: "Heillä on vilpitiön halu toimia oikein"*. Haettu 04. 05 2016 osoitteesta YLE Uutiset: http://yle.fi/uutiset/turvapaikanhakijoita_kouluttava_seksologi_heilla_on_vilpitiön_halu_toimia_oikein/8735917
- Helsingin kaupunki. (10. 04 2015). *Infopankki*. Haettu 08. 01 2016 osoitteesta <http://www.infopankki.fi/fi/muutto-suomeen/olen-/turvapaikanhakija>

- Hoga, L. A.;Rodolpho, J. R.;Sato, P. M.;Nunes, M. C.;& Borges, A. L. (2013). Adult men's beliefs, values, attitudes and experiences regarding contraceptives: a systematic review of qualitative studies. *Journal of clinical nursing*, s. 927-939.
- Immonen, T.;& Nissinen, J. (2006). Seksologian peruskäsitteistöä. Teoksessa D. Apter;L. Väisälä;& K. Kaimola (Toim.), *Seksuaalisuus* (s. 20-26). Helsinki: Kustannus Oy Duodecim.
- Kettunen, T.;Laitinen-Väänänen, S.;Mäkelä, J.;& Vänskä, K. (2011). *Onnistuuko ohjaus* (1. p.). Helsinki: Edita Publishing.
- Kinnunen, S. (2001). *Tytöt, pojat & seksi -kuinka tuen lapsen seksuaalista kasvua*. Hämeenlinna: Kirjapaja Oy.
- Klemetti, R.;& Raussi-Lehto, E. (Toim.). (2016). *Edistä, ehkäise, vaikuta - Seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelma 2014-2020*. Haettu 22. 04 2016 osoitteesta Julkari:
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/116162/THL_OPAS33_VERK_KO9.3.2016.pdf?sequence=3
- Kontula, O. (2006). Suomalaisten seksuaalikulttuuri. Teoksessa D. Apter;L. Väisälä;& K. Kaimola (Toim.), *Seksuaalisuus* (s. 27-37). Helsinki: Kustannus Oy Duodecim.
- Kuula, A. (2011). *Tutkimusetiikka*. Jyväskylä: Vastapaino.
- Kyngäs, H., Kääriäinen, M., Poskiparta, M., Johansson, K., Hivonen, E., & Renfors, T. (2007). *Ohjaaminen hoitotyössä*. Porvoo: WSOY.
- Laine, T. (2009). Periaatekolmikko toimintaa ohjaamassa. Teoksessa T. Laine;& A. Malinen (Toim.), *Elävä peilisali -aikuista pedagogiikkaa oppimassa* (s. 39-63). Helsinki: Hansaprint Direct Oy.
- Liebkind, K.;& Jasinskaja-Lahti, I. (2000a). Nuorten hyvinvointiin vaikuttavat tekijät. Teoksessa K. Liebkind (Toim.), *Monikulttuurinen Suomi: etniset suhteet tutkimuksen valossa* (s. 112-123). Helsinki: Gaudeamus.
- Liebkind, K.;& Jasinskaja-Lahti, I. (2000b). Syrjintäkokemusten vaikutus maahanmuuttajiin. Teoksessa K. Liebkind (Toim.), *Monikulttuurinen Suomi: etniset suhteet tutkimuksen valossa* (s. 80-92). Helsinki: Gaudeamus.
- Maahanmuuttovirasto. (21. 01 2016). *Turvapaikanhakijat*. Haettu 04. 05 2016 osoitteesta Maahanmuuttovirasto: http://www.migri.fi/download/64990_Tp-hakijat_2015.pdf?1a1c5a266e72d388
- Mäkinen, O. (2006). *Tutkimusetiikan ABC*. Vaajakoski: Tammi.
- Peate, I. (2007). *Men's health: the practice nurse's handbook*. Englanti: John Wiley & Sons Ltd.
- Pärssinen, M.;& Juutilainen, M. (04. 03 2016). *Turvapaikanhakijoiden ison vyöryn vuosi - katso, ketkä menivät ja minne*. Haettu 03. 05 2016 osoitteesta YLE Uutiset: http://yle.fi/uutiset/turvapaikanhakijoiden_ison_vyoryn_vuosi_katso_ketka_menivat_ja_minne/8716814

- Ryttyläinen, K.; & Valkama, S. (2010). *Seksuaalisuus hoitotyössä*. Helsinki: Edita.
- Samarasinghe, K. (2010). En hälsosam anpassning. Teoksessa C. Björngren Caudra (Toim.), *Omvårdnad i mångkulturella rum: frågor om kultur, etik och reflektion* (s. 49-86). Puola: Studentlitteratur.
- Schubert, C. (2013). Kotoutumisen psykologia. Teoksessa A. Alitolppa-Niitamo; S. Fågel; & M. Säävälä (Toim.), *Olemme muuttaneet - ja kotoudumme: maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä* (s. 63-77). Helsinki: Väestöliitto.
- Sisäasiainministeriö. (2012). *Maahanmuuton vuosikatsaus 2012*. Haettu 05. 05 2016 osoitteesta Sisäasiainministeriö:
http://www.migri.fi/download/43811_43667_Maahanmuuton_tilastokatsaus_2012_web.pdf?cf4fbbbcde6cd388
- Smerecnik, C.; Schaalma, H.; Gerjo, K.; Meijer, S.; & Poelman, J. (2010). *An exploratory study of Muslim adolescents' views on sexuality: Implications for sex education and prevention*. Alankomaat: BMC Public Health.
- THL. (2010). *Seksuaalikasvatuksen standardit Euroopassa*. Haettu 02. 02 2016 osoitteesta
https://www.thl.fi/documents/10531/100056/WHO_Seksuaalikasvatuksen.pdf
- THL. (2015). *Seksuaali- ja lisääntymisterveys*. Haettu 22. 04 2016 osoitteesta THL aiheet: Maahanmuuttajat ja monikulttuurisuus:
<https://www.thl.fi/fi/web/maahanmuuttajat-ja-monikulttuurisuus/terveys-ja-hyvinvointi/seksuaali-ja-lisaantymisterveys>
- Tieteen termipankki. (25. 02 2015). *Pedagogiikka*. Haettu 24. 04 2016 osoitteesta Tieteen termipankki:
<http://tieteentermipankki.fi/wiki/Kasvatustieteet:pedagogiikka>
- Tuomi, J.; & Sarajärvi, A. (2009). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (5. p.). Jyväskylä: Tammi Oy.
- Tuomi-Mark, H.; & Salapuro, H.-M. (2014). *Maahan muuttaneiden miesten kotoutuminen - käytäntöjä, haasteita ja verkostotyöskentelyä monikulttuurisen miestyön kentällä*. Haettu 22. 04 2016 osoitteesta Väestöliitto:
<https://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/adf21d9cc7c8c86842b25ca2bc80f04d/1461418383/application/pdf/3444686/Maahan%20muuttaneiden%20miesten%20kotoutuminen%20KANSI%20JA%20LOGO.pdf>
- Työryhmä. (2006). *Väestöliiton seksuaaliterveyspoliittinen ohjelma*. Haettu 25. 04 2016 osoitteesta Väestöliitto: <http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/29113a07364463dc9a32bdc097d3a276/1462438714/application/pdf/263806/Sekstervpolohjelma.pdf>
- Vatanen, A. (28. 03 2016). *Poliisi valistaa turvapaikanhakijoita: Naisten kevyempi pukeutuminen ei ole kutsu miehille*. Haettu 04. 05 2016 osoitteesta YLE Uutiset:
http://yle.fi/uutiset/poliisi_valistaa_turvapaikanhakijoita_naisten_kevyempi_pukeutuminen_ei_ole_kutsu_miehille/8765908

- Vehviläinen, S. (2001). *Ohjaus vuorovaikutuksena* (1. p.). Helsinki: Yliopistokustannus.
- Vilkka, H. (2005). *Tutki ja kehitä* (1. p.). Keuruu: Tammi Oy.
- Vilkka, H. (2007). *Tutki ja mittaa: Määrällisen tutkimuksen perusteet* (1. p.). Jyväskylä: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Vilkka, H. (2009). *Tutki ja kehitä*. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Wilson, R.; Sanders, M.; & Dumper, H. (2007). *Sexual health, asylum seekers and refugees: a handbook for people working with refugees and asylum seekers in England*. Haettu 22. 04 2016 osoitteesta The Family Planning Association (fpa): <http://www.fpa.org.uk/sites/default/files/sexual-health-asylum-seekers-and-refugees.pdf>
- Väestöliitto 1. *Tietoa seksuaalisuudesta*. Haettu 02. 02 2016 osoitteesta Väestöliitto: <http://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/tietoa-seksuaalisuudesta/>
- Väestöliitto 2. *Maahanmuuttajat*. Haettu 15. 04 2016 osoitteesta http://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/tilastoja-ja-linkkeja/tilastotietoa/maahanmuuttajat/
- Väestöliitto 3. Haettu 02. 02 2016 osoitteesta <http://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/tietoa-seksuaalisuudesta/ammattilaiset/tietopankki/seksuaalikasvatus/>
- Väestöliitto 3. *Seksuaalikasvatus*. Haettu 02. 02 2016 osoitteesta Väestöliitto: <http://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/tietoa-seksuaalisuudesta/ammattilaiset/tietopankki/seksuaalikasvatus/>
- Väestöliitto 4. *Seksuaalinen suuntautuminen ja sukupuolen kokeminen*. Haettu 21. 04 2016 osoitteesta <http://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/tietoa-seksuaalisuudesta/aikuiset/seksuaalisuus-elamankulussa/seksuaalinen-suuntautuminen-ja-s/>
- Väestöliitto 5. *Seksuaalisuus: Tietoa ja materiaaleja*. Haettu 05. 02 2016 osoitteesta <http://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/tietoa-seksuaalisuudesta/ammattilaiset/tietoa-ja-materiaaleja/>
- Väestöliitto 6. *Tasa-arvoa ja seksuaaliterveystietoa maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksiin ja vastaanottotyöhön - Ohjaajan opas*. Haettu 22. 04 2016 osoitteesta Väestöliitto: https://vaestoliitto-fi.directo.fi/@Bin/3154281/tasa_arvoa_ja_seksuaaliterveystietoa_ohjaajan_opas.pdf
- Väestöliitto 7. (23. 04 2016). *Seksuaalinen väkivalta*. Haettu 23. 04 2016 osoitteesta http://www.vaestoliitto.fi/parisuhde/tietoa_parisuhteesta/parisuhdevakivalta/seksuaalinen-vakivalta/

Saatekirje ja kyselylomake

Hei,

Olemme hoitoalan opiskelijoita Yrkeshögskolan Noviasta ja mukana tutkimusprojektissa nimeltään Young Euroman. Tämä projekti on meidän opinnäytetyömme ja se tutkii nuorten miesten terveyttä. Meidän ryhmämme on keskittynyt nuorten miesten seksuaaliterveyteen. Olemme rajanneet kohderyhmäksemme 18–35-vuotiaat turvapaikanhakijat.

Opinnäytetyön tavoitteena on luoda luentorunko seksuaalikasvatusta ja niihin liittyviä asenteita varten. Luentorunko on tarkoitettu käyttöön Suomen Punaisen Ristin Teidän vastaanottokeskuksessa ja mahdollisesti myös toisissa vastaanottokeskuksissa. Rakennamme luentorungon tämän kyselylomakkeen ja mahdollisten haastatteluiden pohjalta. Tavoitteenamme on, että luentorungosta tulee mahdollisimman hyödyllinen juuri Teille. Siksi toivomme, että osallistutte tähän kyselyyn ja vastaatte rehellisesti omien mielipiteidenne ja kokemuksienne perusteella.

Kyselylomakkeeseen vastaaminen on täysin vapaaehtoista. Se tehdään nimettömästi, eikä se vaikuta turvapaikan hakuprosessiisi millään tavalla.

Käsitlemme lomakkeet luottamuksellisesti. Kyselylomakkeessa käytetyt keskeiset käsitteet ovat määriteltä alla.

Kiitos osallistumisestasi!

Ystävällisin terveisin

Elina Hanttu, Sara-Marie Harju, Fanny Alexandersson ja Meri Hosia

Projektivastaava Monica Norrgård, monica.norrgård@novia.fi

Projektiohjaaja Johanna Wikgren-Roelofs, johanna.wikgren-roelofs@novia.fi

Keskeiset käsitteet:

Seksi tarkoittaa sukupuolista nautintoa tuottavaa toimintaa yksin tai yhdessä toisen ihmisen kanssa. Seksi eli seksikäyttäytyminen on fyysistä läheisyyttä, keino ilmaista seksuaalisuutta. Seksiä harrastetaan lisääntymistarkoituksessa, mutta myös ruumiillisen ja henkisen läheisyyden sekä kiintymyksen ilmauksena, jonka tavoitteena ovat seksuaalinen tyydytys ja mielihyvä. Seksuaalista halu on ihmisen yksi käyttäytymisen perusmotiivi. Tässä kyselyssä keskitymme tutkimaan kahden ihmisen välistä seksiä.

Seksuaalisuudella tarkoitetaan sitä, miten ihminen pyrkii tyydyttämään sukupuolivietin synnyttämiä eroottisia tunteitaan. Seksuaalisuus käsittää

sukupuolen, sukupuoli-identiteetin ja sukupuoliroolit, seksuaalisen suuntautumisen, erotiikan, mielihyvän, seksuaaliset suhteet ja lisääntymisen. Seksuaalisia kokemuksia ja seksuaalisuuden ilmenemismuotoja ovat esimerkiksi erilaiset ajatukset, fantasia, halut, uskomukset, asenteet, käyttäytyminen, seksuaalisuuden harjoittaminen, roolit ja suhteet. Seksuaalisuus voi pitää sisällään kaikki nämä ulottuvuudet, vaikka ihminen ei aina kokisi tai ilmentäisi niitä. Biologiset, psykologiset, sosiaaliset, taloudelliset, poliittiset, eettiset, lailliset, historialliset, uskonnolliset ja hengelliset tekijät vaikuttavat vuorovaikutuksessa seksuaalisuuteen.

Normit ovat ääneen lausumattomia sääntöjä ja oletuksia ihmisistä ja minkälaisia heidän tulisi olla. Ne säätelevät ihmisen käsityksiä esim. uskonnosta, kielestä, kansalaisuudesta sekä kyvystä toimia ja olla sosiaalinen.

Tasa-arvolla sukupuolten välillä tarkoitetaan naisten ja miesten yhtälöisiä oikeuksia ja mahdollisuuksia yhteiskunnassa sekä vallan tasaista jakautumista. Tämä tarkoittaa, ettei toista saa asettaa huonompaan asemaan jonkin ominaisuuden takia kuten sukupuoli tai kansalaisuus.

1. Mistä maasta olet kotoisin? A) Somalia B) Irak C) Afganistan D) Muu
2. Minkä ikäinen olet? A) 18–21 B) 22–25 C) 26–30 D) 31–35
3. Siviilisääty? A) Naimaton B) Naimisissa C) Suhteessa, muttei naimisissa D) Eronnut E) Leski
4. Jos sinulla on perhe, ovatko he A) Kotimaassasi B) Suomessa C) Jossain muualla
5. Mistä olet saanut tietoa seksuaalisuudesta? Voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon A) Perheeltä/suvulta B) Kavereilta C) Koulusta D) Jostain muualta E) En ole saanut tietoa
6. Koetko, että olet saanut riittävästi tietoa seksistä ja seksuaalisuudesta (katso määritelmät)? A) Kyllä, molemmista B) Vain toisesta (alleviivaa kummasta) C) Vain vähän / En kummastakaan
7. Tiedätkö, miten seksuaalikäyttäytyminen Suomessa eroaa kotimaasi normeista? A) Kyllä B) En C) Osittain tiedän D) Mielestäni se ei eroa
8. Voitko keskustella avoimesti seksuaalisuudesta/seksistä? A) Kyllä, sekä miesten & naisten kesken B) Kyllä, miesten kesken C) Puolisoni/kumppanini kanssa D) Jonkun muun läheisen kanssa E) Terveystieteiden ammattilaisen kanssa F) En keskustele mielelläni seksuaalisuudesta/seksistä
9. Oletko saanut tietoa erilaisista ehkäisymenetelmistä? (esim. Kondomi, hormonaalinen ehkäisy) A) Kyllä, tarpeeksi B) Liian vähän C) En
10. Oletko saanut tietoa sukupuolitaudeista? A) Kyllä, tarpeeksi B) Liian vähän C) En
11. Onko omasta mielestäsi seksi ennen avioliittoa sallittua? A) Kyllä B) Ei
12. Minkä ikäisenä mielestäsi on sopivaa aloittaa sukupuolielämä? A) Alle 15 B) Alle 20 C) yli 20
13. Nimeä sukupuolitauteja

14. Oletko harrastanut seksiä? A) Kyllä B) En

Mikäli vastasit kyllä kysymykseen

14, jatka kysymyksiin 15–16.

Muuten mene kysymykseen 17.

15. Käytätkö ehkäisyä, mikäli raskaus ei ole toivottu? A) Kyllä, aina B) Yleensä C) Joskus D) En koskaan

16. Käytätkö kondomia? A) Kyllä, aina B) Yleensä C) Joskus D) En koskaan

17. Jos olet parisuhteessa, saako omasta mielestäsi seksiä harrastaa muiden kuin oman kumppaninsa kanssa? A) Kyllä B) Ei

18. Koetko, että seksuaalinen halukkuutesi on jollain tavalla muuttunut nyt, kun olet Suomessa? A) Kyllä, lisääntynyt B) Kyllä, vähentynyt C) Kyllä, jollain muulla tavalla D) En osaa sanoa E) Ei ole

19. Miten koet suomalaisten naisten pukeutumisen? A) Hyväksyttävänä B) Provisoivana C) Epäsiveellisenä D) Niin ei saisi pukeutua E) Jotain muuta

20. Mitä tunteita em. pukeutuminen sinussa aiheuttaa? A) Pelkoa B) Ahdistusta C) Ärsytystä D) Seksuaalista halua E) Jotain muuta tunnetta F) Ei herätä sen suurempia tunteita

21. Onko nainen tasa-arvoinen kumppaninsa kanssa? A) Kyllä B) Joissain tilanteissa C) Ei

22. Haluatko saada lisätietoa suomalaisten tavoista (normeista) liittyen seksuaalisuuteen, seurusteluun tai avioliittoon? A) Kyllä B) Ei

23. Haluatko saada lisätietoa yleisesti A) Kyllä B) Ei
seksuaalisuudesta?

Arabiankielinen kyselylomake

سلام عليكم

نحن طلاب في مجال الصحة من مدرسة اوركيز هوكسكولان نوفيا. ان اسم هذا المشروع البحثي هو يونج اورومان. هذا البرنامج هو مشروع بحث والذي يدرس صحة الشباب, كما وتتخصص مجموعتنا في موضوع الصحة الجنسية للشباب, ايضا حددنا الفئة العمرية المطلوبة من اللاجئين والتي هي من الاعمار 18-35.

الغاية من اخذ هذه العينة هو تكوين مادة رئيسة في موضوع التربية الجنسية والامور المتعلقة معها. سنعمل على استعمال هذه المادة الرئيسية للمحاضرة في مراكز استقبال التابعة للصليب الاحمر, مركز لايتيلا مع الامكانية في مراكز استقبال اخرى. ستبنى مادة المحاضرة من خلال استمارة الاسئلة ومع امكانية اجراء مقابلات نهدف من خلال المحاضرة ان تكون ذات فائدة بالذات لكم, لذلك نتمنا المشاركة في هذه الاسئلة والاجابة الصريحة المنبثقة من ارائكم وتجاربكم.

الجواب على استمارة الاسئلة هو اختياري وبدون وضع الاسماء كما وانه لن تؤثر على ملف اللجوء باي شكل من الاشكال. سنتعامل مع هذه الاستمارات على درجة عالية من الوثوقية. المفردات المستخدمة في الاستمارة موضحة ادناه. (الصفحة التالية)

شكرا للمشاركة

تحية طيبة

الينا هانتو, ساري نورجورد, فاني الكسندرسون, مري هوسيا.

مسؤولة المشروع مونيك نورجورد

monica.norrgard@novia.fi

مديرة المشروع يوهانا فيكجرين رولوفس

johanna.wikgren-roelofs@novia.fi

1- من اي بلد انت؟

ا صوماليا ب عراق ج افغانستان د دولة اخرى

2- كم عمرك؟

ا 21-18 ب 25-22 ج 30-26 د 35-31

3- وضعك الاجتماعي؟

ا غير متزوج ب متزوج ج في علاقة, غير الزواج د منفصل ه ارمل

4- اذا لديك عائلة؟ اين هم؟

ا بلدك ب فنلندا ج مكان اخر

5- من اين حصلت على معلومات تخص موضوع الرغبة الجنسية؟ تستطيع الاجابة عن اكثر من خيار

ا العائلة/الاقرباء ب الاصدقاء ج المدرسة د من مكان اخر ه لم احصل على المعلومة

6- هل تعتقد انك حصلت على معلومات وافية عن الجنس والرغبة الجنسية (انظر الى المصطلحات اعلاه)؟

ا نعم, عن المصطلحين اثنين ب فقط عن احد المصطلحين, ضع خط تحت المصطلح

ج قليل/لم احصل

7- هل تعلم اذ يوجد اختلاف في الحياة الجنسية الموجودة في فنلندا عن ماهي موجودة في عادات بلدك

ا نعم ب لا ج اعلم بشكل جزئي د من وجهة نظري لا يوجد اختلاف

- 16- هل تستخدم الواقي الذكري؟
 نعم، دائما ب عادة ج احيانا ه ابدا
- 17- في حال كنت في علاقة عاطفية، هل برأيك يجوز ممارسة العلاقة الجنسية مع شخص اخر غير شريكك؟
 انعم ب لا
- 18- هل اختبرت ان شهوتك الجنسية تغيرت في طريقة ما وانت هنا في فنلندا؟
 انعم، ازدادت ب نعم، قلت ج نعم، لكن بطريقة اخرى د لا اعلم ه لا
- 19- مارايك بزي النساء الفنلديات؟
 مقبول ب مثير للنفرة ج غير متحضر د المفروض مايكون اللبس هكذا ه شي اخر
- 20- ما هي المشاعر التي تتولد لديك من جراء هكذا زي او لبس؟
 اخوف ب مضايقة ج ازعاج د جنسية ه مشاعر اخرى
 و مشاعر طبيعية غير مبالغ بها
- 21- هل برأيك المرأة متساوية مع شريكها الرجل؟
 انعم ب في بعض الامور ج لا
- 22- هل ترغب بالحصول على معلومات اضافية عن العادة والتقاليد الفنلندية المتعلقة بالامور الجنسية والعلاقات العاطفية والزواج؟
 انعم ب لا
- 23- هل ترغب بالحصول على معلومات عامة عن الرغبة الجنسية (الجنسانية)
 انعم ب لا

Henkilökunnan haastattelu

Yleiset taustatiedot tuotteen sisällöstä ja esillepanosta

Seksuaalikasvatus yleisesti (mitä haasteita, mitä he ajattelevat, kun kyse on nuorten miesten seksuaaliterveydestä, monikulttuurinen näkökulma, mitä tukea ohjaajat/vastaanottajat eli miehet tarvitsevat, keitä kuuluu seksuaalikasvatustiimiin, mitä asiantietoa tarvitaan luentorunkoon)

Ohjaus/Ohjaaminen/Pedagogiikka

Oppiminen, miesten aktiivinen osallistuminen, sosiaalinen kanssakäyminen, dialogi ohjaajan ja miesten välillä, aktiivinen ajattelu/epäsuora pedagogiikka, ryhmänohjaus: mm. vertaistuki ja keskustelu.

Turvapaikanhakijamiesten haastattelut

1. Mitä sana seksi tarkoittaa sinulle? Mitä kaikkea siihen kuuluu?
2. Mistä seksuaalisuuteen liittyvistä asioista haluaisit saada lisää tietoa?
3. Haluaisitko oppia lisää sukupuolitaudeista? Mitä?
4. Mitä mieltä olet ehkäisyn käyttämisestä? (Nimeä ehkäisymenetelmiä) (**Kondomi**, mitä mieltä olet sen käytöstä?)
5. Kenen kanssa puhut seksistä ja seksiin liittyvistä asioista?
6. Mitä seurustelu sinulle merkitsee?
7. Onko porno sinusta hyvä tapa saada tietoa seksistä? (vastaako todellisuutta)
8. Onko jotain, mitä haluat itse tuoda esille vielä tässä haastattelussa?

Seksuaalisuus

- On osa ihmistä lapsuudesta vanhuuteen
- Positiivinen asia, joka kuuluu ihmisen perustarpeisiin
- Yksilöllinen asia! Muuttuu elämän aikana

Katso video alla olevasta linkistä:
 • Seksuaalisuudesta tunnupaikanhakijoille – Yläetäilitto

SEKSUAALISUUS

Tunvapailiambakijamiehille

Kulttuurierot

- Kulttuuri on osa seksuaalisuutta
- Eroja on monia
- Kunnioita muiden seksuaalisuutta

Seksuaalikasvatus

- Suomessa kaikki ovat oikeutettuja saamaan seksuaalikasvatusta
- Eri asia kuin seksin opettaminen!

- Seksuaalisuus on eri asia kuin seksi!
- Seksi on toimintaa
- Kaikki, jotka osallistuvat seksiin, osallistuvat siihen vapaaehtoisesti

Sukupuoli-identiteetti

- Osa ihmisistä käsittää oman sukupuolensa eri tavalla
- Transsukupuolisuus
- Transgender
- Intersukupuolisuus

Esimerkkejä suuntautumismuodoista

- Heteroseksuaalisuus
- Homoseksuaalisuus
- Biseksuaalisuus
- Transseksuaalisuus

Seksuaalinen suuntautuminen

- Sisäsyntyinen ominaisuus
- Jokainen määrittelee seksuaalisen suuntautumisensa itse
- Kaikki suuntautumismuodot ovat Suomessa hyväksytyjä
- Merkityksellistä on se, kehen ihminen tuntee seksuaalista vetoa

Tasa-arvo Suomessa

- Miehet ja naiset ovat tasa-arvoisia ja heillä on samat oikeudet

Parisuhde Suomessa

- Kurppanit tasa-arvoisia
- Sekä naiset, että miehet voivat päättää erota
- On jokaisen oma valinta, haluaako seurustella
- Samaa sukupuolta olevien väliset suhteet ovat hyväksytyjä
- Sitoutua voi myös ilman avioliittoa

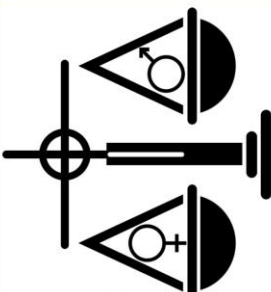
Pukeutuminen

- Kaikilla on oikeus pukeutua oman tahtonsa mukaan

Seksuaalioikeudet

- Seksuaalioikeudet kuuluvat **ihmisoikeuksiin**
- Kaikilla on oikeus seksuaaliseen mielihyvään ja tasa-arvoon
- Jokaisella on oikeus saada tietoa seksuaalisuudesta

Seksuaalioikeuksien julistus eri kielillä

Mitä ajatuksia kuvat herättävät sinussa?

Lait koskien seksuaalisuutta

- Jokaisella on oikeus päättää **ITSE** omasta ruumiistaan ja seksuaalisuudestaan, myös **SEURUSTELLESSA** tai **AVO/AVIOLIITTOSSA**
- Seksiin toisen ihmisen kanssa tarvitaan hänen lupansa
- Sosiaali- ja terveydenhuollonhenkilöillä on salassapitovelvollisuus

Seksuaalirikokset ovat kaikki rangaistavia tekoja

- Seksuaalinen häirintä
- Pakottaminen seksuaaliseen tekoon
- Raiskaus
- Seksuaalipalveluiden ostaminen nuorelta

- Tarkista aina, että seksikumppanisi on 18-vuotias ennen seksuaalisen tekoon ryhtymistä
- Alle 16-vuotiaan kanssa seksuaaliseen tekoon ryhtyminen on **AINA VAKAVA RIKOS**

Tehtäviä

- Mitä on seksuaalinen häirintä?
- Mieltikää yhdessä tai yksin, millainen on seksisävytteinen viesti tai kuva?
- Totta vai tarua: Mies on osallistunut seksuaaliseen tekkoon alle 16-vuotiaan tytön kanssa. Tyttö on itse halunnut tekoa, joten miestä ei voida syyttää rikoksesta.

Ei!

- Mies tai nainen SAA sanoa ei, jos ei halua seksiä
- Vaikka nainen antaa ymmärtää haluavansa seksiä (katseet, kosketus, suutelu, hyväily) voi hän näiden eileiden jälkeenkin kieltäytyä vielä seksistä
- Voi sanoa Ei missä vaiheessa tahansa
- Toista ihmistä ei saa pakottaa seksiin

Seksi

- Seksi on nautintoa tuottavaa toimintaa, **Yksin tai kumppanin kanssa**
- Seksiä on kaikenlainen läheisyys
- Tärkeintä on, että molemmat nauttivat**

Seksin eri muotoja ovat esimerkiksi:

- Yhdyntä
- Rakastelu
- Anaaliseksi
- Itsetyydytys
- Suuseksi
- Fantasiat ja haaveilu
- Halailu ja hyväily
- Suutelu

Itsetyydytys

- Luonnollista, terveellistä ja sallittua kaikille**
- Rentouttaa ja purkaa paineita, silloin kun ei ole kumppania
- Varmista aina, että saat olla rauhassa, kun tyydytät itseäsi
- Ei vaikutu haitallisesti** kehoosi tai sen toimintoihin

Ehkäisy

- Ehkäisyä käytetään, kun raskaus ei ole toivottu
- Esimerkkejä yleisimmistä ehkäisymenetelmistä:
  - Kondomi
  - Ehkäisypillit
  - Hormoni- ja kuparikierukat
- "Varmat päivät" tai keskeytetty yhdyntä eivät ole ehkäiskeinoja!**

Kondomi

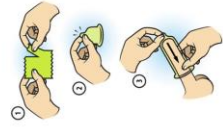
- Alinut ehkäiskeino, joka suojaa myös sukupuolitaudeilta!
- Huolellisesti käytettynä** tehokas ehkäiskeino
- Kondomia käytetään yhdynnässä ja suuseksissä
- Ei vaikuta hedelmällisyyteen
- Kondomeja voi ostaa ruokakaupoista, kioskeilta ja apteekista

Mistä löydän kondomeja?

- Kondomeja voi ostaa **ruokakaupoista, kioskeista ja apteekista**
- Ruokakaupassa kondomit sijaitsevat yleensä hygieniasostolla tai kassojen vierellä
- Kioskeissa pyydä kondomeja kassalta
- Apteekissa löydät kondomit intiimituotteiden hyllystä, tarvittaessa pyydä apua henkilöökunnalta
- 10 kondomin pakkaus maksaa noin 7 e

Kondomin käyttö

- Kondomi otetaan pakkauksesta varovasti, jottei se rikkoudu (1)
- Tarkista rullausuuntal!
- Vedä esinahka taakse ja aseta kondomi teraskan päälle
- Purista ilma pois kondomin päästä (2)
- Rullaa kondomi peniksen tyveen saakka (3)

Kuva ©Viestilitto

Kondomin käytön jälkeen...

- Penis vedetään pois esimerkiksi emättimestä **heti siemensyöksyn jälkeen**
- Kondomi vedetään pois peniksen päältä **varovasti** niin, ettei siemeneste valu ulos
- Kondomi heitetään roskiin
- Kondomia **ei saa** käyttää uudestaan!

Kondomin käytön harjoittelu

Sukupuolitaudit

- Tarttuvat suojaamattomassa seksikontaktissa sekä eri, että samaa sukupuolta olevien välisessä seksissä
- **Sukupuolitaudit voivat tarttua yhdynnässä, suuseksissä ja anaaliseksissä**
- Kaikki sukupuolitaudit voivat olla oireettomia
- Tutkimuksiin pitää hakeutua mahdollisimman nopeasti, jos epäilet saaneesi tartunnan
- Hoitamattomilla sukupuolitaudeilla voi olla vakavia seurauksia
- Sukupuolitaudit **evät tartu** kosketuksesta, halailusta, suukotelusta tai sukuelinten hyvälylystä

Klamydia

- Bakteerin aiheuttama tulehdussairaus
- Yleensä oireeton
- Saattaa kuitenkin oireilla erilaisina virtsavaivoina kuten kivellynä virtsassa, lisääntyneenä virtsaamistarpeena tai vuotoa virtsaputkesta
- Hoitamattomana voi aiheuttaa lapettomuutta
- Hoidaan antibiooteilla
- **KUVA**

Tippuri

- Bakteerin aiheuttama sukupuolitauti
- Oireina saattaa esiintyä kivelyä virtsassa, märkääs erittettä virtsaputkesta ja tihtyntyä virtsaamistaarveta
- Harvinaisessa yleistyneessä muodossa märkinäpyytöstä, kuumetta ja nivelvauriusta
- Voi aiheuttaa myös ämään silmätulehduksen
- Hoidaan antibiooteilla
- **KUVA**

Kuppa

- Bakteerin aiheuttama yleisvaarallinen infektio
- Ensioreena sukuelinten, peräaukon tai suun alueen limakalvoille tai iholle ilmestyy yksi tai useampi kivuton kova haavauma, joka häviää 3-6 viikossa
- Hoitamattomana infektio leviää koko kehoon ja voi aiheuttaa vakavia oireita kuten sydänoireita, muutoksia keskushermostossa ja jopa aivoaurion
- Hoidaan antibiooteilla
- **KUVA**

Genitaalierpes

- Viruksen aiheuttama
- Aiheuttaa kivellyä ja kipettä rakkuloita, jotka puhkeavat tuntien tai 1-2 päivän kuluessa niiden ilmestymisestä
- Muita oireita ovat kuume, pahoinvointi, immusolmukkeiden turvotus ja kively virtsateessa
- Rakkulat häviävät 2-4 viikossa
- Virus jää elimistöön ja tauti uusiin noin 80%:ssa tapauksista
- Virusäikekkeet eivät hävitä virusta elimistöstä, mutta lieventävät oireita
- **KUVA**

Kondylooma

- Aiheuttajana tietyt papilloomavirukset
- Yleensä ainoana oireina ovat syyllämaiset muodostelmat sukupuolielinten alueella
- Virus voi tarttua sekkin lisäksi käsiin välityksellä ja siksi kondomi ei täysin suojaa tartunnalta
- Kondyloomiin on olemassa erilaisia hoitoja
- Kondyloomat uusiutuvat helposti
- Suurimmalla osalla tartunnan saaneista virus poistuu kehosta vuosien kuluessa
- **KUVA**

HIV

- HIV-infektio aiheuttaa HI-virus
- Tarttuu veri ja limakalvokontaktissa, usein yhdynnässä
- Hoitamattomana **hengenvaarallinen** ripuli
- Aiheuttaa epämääräisiä ensioireita, kuten kuumetta, päänsärkyä, ihottumaa ja ripulia
- Ensivaiheen jälkeen seuraa monen vuoden mittainen oireeton vaihe
- Taudin edetessä HIV-infektio aiheuttaa ihmisen vastustuskyvyn heikentymistä
- AIDS eli immuunilato on HIV-infektion viimeinen vaihe
- Säännöllisellä lääkityksellä voidaan hidastaa tai jopa pysäyttää taudin eteneminen

B- ja C- hepatiitit

- Aihettaajat B- ja C- hepatiitti virukset
- B-hepatiittia vastaan on olemassa rokotte
- Hepatiittivirukset aiheuttavat maksatulehduksen, joka voi altistaa maksakirroosille tai maksasyöpälle
- Hoitamattomana **hengenvaarallinen**
- Tarttuvat veri ja limakalvontakissa, esimerkiksi seksin tai likaisten neulojen välityksellä
- Molemmat virukset yleensä vähäoireisia
- Molempiin on olemassa erilaisia lääkehoidoja, jotka eivät kuitenkaan aina tehoa

Tehtäviä

- Voivatko kaikki sukupuolitaudit olla oireettomia?
- Minne kaikilla kehoon sukupuolitaudit voivat tarttua?
- Mikä on vaarallisin terveysongelma, jota **klamydia** voi aiheuttaa?

Porno

- Pornossa esitetään seksiä ja alastomuutta
- Porno Elvasta todellisuutta
- Pornoa voidaan käyttää apuvälineenä masturboimissa
- Laki
  - Yli 15-vuotias saa ostaa pornoeläviä
  - Yli 18-vuotias saa ostaa pornoelokuvia

Maksulliset naiset

- Laki:
  - Seksuaalipalveluiden ostaminen julkisissa tiloissa on rikos
  - Jos prostituutio on parituksen, ihmiskaupanuhrin tai alle 18-vuotias, on seksin ostaminen rikos
- Maksulliselta naiselta voi saada sukupuolitaudin!
- Vastuu kondominkäytöstä on lopulta asiakkaalla

Tehtäviä

- Miten pitäisi toimia, jos kesken yhdynnän toinen yhtäkkiä sanoo ei ja haluaa lopettaa seksin?
- Miksi porno ei ole hyvä tapa oppia seksistä?

Mistä voin saada apua?

- Jos sinulla on kysyttävää tai jokin ongelma seksin liittyen, apua voit saada **omalta terveysasemalta**, **Yliopistollisesta keskusairaalasta** tai **Yksityiseltä lääkäriasemalta**
- Terveysaseman ja Yliopistollisen keskusairaan palvelut ovat yleensä maksuttomia
- Yksityisellä lääkäriasemalla palvelut ovat maksullisia
- Ajan voit varata puhelimitse tai netistä
- **Pyydä tarvittaessa apua ajanvaraukseen terveydenhoitajalta tai ohjaajaltasi!**

Mistä voin saada lisätietoa seksistä?

- Netistä
  - Väestöliitto, www.vaestoliitto.fi
  - Terveysten ja hyvinvoinnin laitos, www.thl.fi
- Omalta terveydenhoitajaltasi tai ohjaajaltasi
- **Jos jokin miettyttää, kysy rohkeasti neuvoa!**

Tekijät:

- Fanny Alexandersson
- Ellina Hanttu
- Meri Hosia
- Sara-Marie Harju

Lähteet

- Netisivut:
  - <https://www.mielenterveys.fi/ajankohtaiset/ajankohtaiskatsaus/2017/05/16/terveysasemat-antavat-terveysneuvon-omalta-terveysasemalta-terveyskeskusairaalasta-terveysasemalta>
  - <http://www.vaestoliitto.fi/terveysasemat> ja <http://www.vaestoliitto.fi/terveysasemat/ajankohtaiset/ajankohtaiskatsaus/2017/05/16/terveysasemat-antavat-terveysneuvon-omalta-terveysasemalta-terveyskeskusairaalasta-terveysasemalta>
  - <http://www.yliopistollinenkeskusairaan.fi/terveysasema>
  - <http://www.yliopistollinenkeskusairaan.fi/terveysasema/ajankohtaiset/ajankohtaiskatsaus/2017/05/16/terveysasemat-antavat-terveysneuvon-omalta-terveysasemalta-terveyskeskusairaalasta-terveysasemalta>
  - <http://www.yliopistollinenkeskusairaan.fi/terveysasema/ajankohtaiset/ajankohtaiskatsaus/2017/05/16/terveysasemat-antavat-terveysneuvon-omalta-terveysasemalta-terveyskeskusairaalasta-terveysasemalta>
  - <http://www.thl.fi/terveysasemat>
  - <http://www.thl.fi/terveysasemat/ajankohtaiset/ajankohtaiskatsaus/2017/05/16/terveysasemat-antavat-terveysneuvon-omalta-terveysasemalta-terveyskeskusairaalasta-terveysasemalta>

Produktin lisämateriaali luennoitsijalle

Luentorungon muistiinpanoja ei teknisistä syistä saatu liitettyä edelliseen liitteeseen diojen kanssa, kuten ne oikeasti ovat, joten ne on laitettu erilliseen liitteeseen.

Jokaiseen diaan ei välttämättä liity muistiinpanoja. Muistiinpanot ovat samassa järjestyksessä, kuin ne tulevatluentorungossakin.

- Videolta englanninkielinen alkaa [0:00](#), selkosuomi [04:17](#), kurdisoran [07:44](#), farsi [12:03](#), arabia sekä murrearabia [16:10](#) ja somalinkieli [20:17](#).
- Sisältää lyhyesti seksuaalisuus -käsitteen määritelmän, seksin määritelmän, suomalaiset seurustelutavat, suomalaiset kulttuuritavat ja lait koskien seksuaalisuutta sekä tietoa ehkäisystä (kondomista).
- Lapsen seksuaalisuus erilaista kuin aikuisen: ei hae tyydytystä, eikä orgasmia, vaan on turvallista, tuttua ja leikittelevää. Aikuisen seksuaalisuus on kanava/tapa, rauhoittua, purkaa energiaa, heittäytyä mielihyvään ja hyvänolon tunteeseen.
- Ihmisen perustarve, johon kuuluu mm. sukupuoli, seksuaalinen suuntautuminen, suvun jatkaminen.
- Jokainen toteuttaa omaa seksuaalisuutta yksilöllisesti. Ei ole oikeaa tai väärää tapaa, kunhan sillä ei loukkaa toisen ihmisen yksityisyyttä tai oikeuksia. Seksuaalisuuteen ja sen ilmaisemiseen vaikuttavat monet asiat, kuten biologiset, kulttuuriset, sosiaaliset, poliittiset, historialliset, uskonnolliset, taloudelliset ja henkiset tekijät. Seksuaalisuus onkin osa ihmisen persoonaa.
- Suomessa kaikki ovat oikeutettuja saamaan seksuaalikasvatusta, myös lapset. Opetuksen tasoon vaikuttaa kuitenkin lapsen ikä!
- Siinä ei opeteta, miten harrastaa seksiä, vaan sen tavoitteena on mm. elämäntaitojen oppiminen, seksuaalinen hyvinvointi, seksuaalisen itsemääräämisoikeus sekä mahdollisuus pohtia seksuaalisuutta ja siihen liittyviä asioita.
- Monikulttuurisuuteen liittyy erilaisia asenteita, arvoja ja suhtautumistapoja koskien seksuaalisuutta. Kulttuuria ei suoraan saa kuitenkaan yleistää johonkin tiettyyn ryhmään ilman, että huomio yksilöiden tuomia eroja. Kulttuurit eroavat toisistaan ja se, miten seksuaalisuus käsitetään missäkin kulttuurissa, vaikuttaa siihen, miten siitä uskalletaan keskustella. Kulttuurilla on suuri vaikutus seksuaaliterveyteen. Se vaikuttaa siihen, miten ihmiset käyttäytyvät ja kokevat muiden käytöksen. Tästäkin huolimatta on hyvä muistaa, ettei turvapaikanhakijoiden seksuaalisuus välttämättä eroa suuresti kantaväestöstä.
- Monikulttuurisessa ympäristössä seksuaalikasvatuksesta luennoivan tulisi tiedostaa oman kulttuurinsa näkökulmia sekä osata jonkin verran osallistujien kulttuurien pääpiirteitä. Tällöin opetuksessa huomioidaan kulttuurisensitiivisyys ja näin ollen sopii kaikille osallistujille. Ennen kuin aloittaa varsinaisen luennon, olisi hyvä kertoa osallistujille mistä aiheesta

luento tulee kertomaan. Aihetta tulisi käsitellä neutraalissa ilmapiirissä, jossa toisten valintoja sekä seksuaalisuutta kunnioitetaan.

- Heteroseksuaalisuudella tarkoitetaan romanttista, emotionaalista ja/tai eroottista kiinnostusta henkilöä itseään vastakkaista sukupuolta edustaviin ihmisiin.
- Homoseksuaalisuus tarkoittaa seksuaalisuutta, jossa romanttiset, emotionaaliset ja/tai eroottiset tunteet kohdistuvat henkilön itsensä kanssa samaa sukupuolta oleviin ihmisiin.
- Biseksuaalisuudella tarkoitetaan romanttista, emotionaalista ja/tai eroottista kiinnostusta, jota ihminen voi tuntea vaihtelevissa määrin molempia sukupuolia edustaviin ihmisiin. Biseksuaalit ihmiset saattavat siten elämänsä aikana olla itsensä kanssa samaa ja/tai vastakkaista sukupuolta olevan kumppanin kanssa.
- Transsuuntautunut ihminen kokee emotionaalista ja/tai eroottista kiinnostusta erityisesti trans-ihmisiä kohtaan. Kiinnostuksen kohteena voivat olla esimerkiksi transsukupuoliset miehet ja/tai transsukupuoliset naiset ja/tai transvestiitit.
- Sitä, miten ihminen kokee oman sukupuolensa, kutsutaan sukupuoli-identiteetiksi. Suurin osa kokee, että oma sukupuoli-identiteetti on sama kuin heidän syntymässä määritelty sukupuoli. Kuitenkin osa voi kokea, että se on jotain vastakkainen kuin mihin fyysiset ominaisuudet viittaavat, tai jotain ihan muuta.
- Ihminen, joka kokee, että oma sukupuoli ei vastaa hänen kehoaan tai toisten hänessä näkemää sukupuolta, kutsutaan transsukupuoliseksi. Siihen sisältyy usein myös sukupuoliristiriidan kokemuksia.
- Jos henkilö kokee, ettei hänellä ole sukupuolta tai että siihen sisältyy osittain sekä miehen ja naisen piirteitä, kutsutaan ihmistä transgenderiksi (muunsukupuolinen).
- Ihminen, jota ei voi luokitella syntymän jälkeen fyysisten ominaisuuksien mukaan yksiselitteisesti mieheksi tai naiseksi, sanotaan intersukupuoliseksi.
- Seksuaalioikeudet ovat ihmisoikeuksia, koskien seksuaalisuutta.
- Diassa nostettu esille vain muutama esimerkki oikeuksista, ohjaaja voi halutessaan syventää aihetta seuraavan dian linkin avulla
- Hyperlinkistä avautuu sivu, josta löytyy seksuaalioikeuksien julistus mm. suomeksi, englanniksi, espanjaksi ja arabiaksi.
- Pohtikaa ryhmän kanssa, mitä ajatuksia kuvat herättävät. Pohtikaa myös, mitä kuvissa tapahtuu ja miten tilanteessa kuuluisi toimia / jatkaa eteenpäin.
- Jokaisella on oikeus päättää ITSE omasta ruumiistaan ja seksuaalisuudestaan eli jokaisella on oikeus henkilökohtaiseen koskemattomuuteen.
- Seksiin toisen ihmisen kanssa tarvitaan hänen lupa.
- Sosiaali- ja terveydenhuollonhenkilöillä on salassapitovelvollisuus, mikä tarkoittaa, etteivät he saa kertoa sinun asioistasi eteenpäin muille. Voit siis rauhassa keskustella seksuaalisuuteen liittyvistä asioistasi ilman, että tieto kulkee eteenpäin.

- *”Sukupuolista häirintää on ei-toivottu huomio, joka liittyy sukupuoleen, esimerkiksi halventava tai alentava puhe toisen sukupuolesta, sukupuoleen liittyvä kiusaaminen, teot, jotka saavat tuntemaan itsensä noloksi, pelokkaaksi, loukkaantuneeksi tai vihaiseksi.
Seksuaalista häirintää on muun muassa vihjailu ja seksuaalisesti värittyneet vitsit, vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat puheet ja kysymykset. Ehdottelu, vaatiminen ja fyysinen koskeminen sekä raiskaus tai sen yritys ovat seksuaalista häirintää. Häirintää tapahtuu myös puhelimen ja netin välityksellä. Sukupuolinen huomio muuttuu häirinnäksi silloin kun sitä jatketaan, vaikka huomion kohde ilmaisisi sen olevan epämiellyttävää.”*
- Mannerheimin lastensuojeluliitto, <http://www.mll.fi/kasvattajille/kiusaamisen-ehkaiseminen/seksuaalinen-hairinta/>
- Alle 18-vuotiaan kanssa ei saa olla seksuaalisissa tekemisissä, jos ikäero on suuri, alle 18-vuotias ikätasoaan keskimääräistä kypsymättömämpi tai vanhempi osapuoli on auktoriteettiasemassa nuoreen nähden (opettaja, ohjaaja yms.).
- Suojaikäraja on Suomessa 16 vuotta, mikä tarkoittaa, että aikuinen ei saa tehdä mitään seksuaalista tekoa alle 16-vuotiaan kanssa. Tähän sisältyy mm. seksi, koskettelu intiimialueelta, mutta myös seksisävyisten viestien ja kuvien lähettämistä. Alle 16-vuotiaan kanssa seksuaaliseen tekoon ryhtyminen on AINA rikos ja AINA aikuisen vastuulla, vaikka alle 16-vuotias olisi mukana vapaaehtoisesti.
- Ellei voi olla varma naisen iästä, kannattaa se aina tarkistaa, ennen seksuaalisen tekoon ryhtymistä, esimerkiksi henkilöpapereiden avulla.
- Diassa käsitellään lähinnä seksistä kieltäytymistä
- Seksistä voi kieltäytyä missä vaiheessa vain, esimerkiksi sen jälkeenkin, kun on riisuunnuttu tai kesken yhdynnän
- Ketään ei saa pakottaa tai painostaa seksiin, edes avioliitossa
- Seksuaalisiin tekoihin pakottaminen on aina rangaistava rikos
- Ilman toisen suostumusta ei saa kosketella intiimialueita
- Tässä luennoitsija voisi kertoa enemmän läheisyydestä, esim. hyväily, kädestä pitäminen, halailu, suutelu, rakastelu.
- Itsetyydytyksen avulla voi tutustua omaan kehoonsa
- Lähes kaikki tyydyttävät itseään joskus
- Siitä voi hakea turvaa, rentoutusta tai ajanvietettä
- Ei vaikuta sukupuolielinten toimintaan
- Ehkäisystä huolehtiminen on tärkeää, jotta mahdolliset ei-toivotut raskaudet voidaan ehkäistä tehokkaasti
- Kondomi on ainut ehkäisymenetelmä miehille
- Naisille ehkäisytabletit ovat tehokas ehkäisymenetelmä oikein käytettynä
- Kierukka ehkäisee raskautta tehokkaasti, eikä sitä tarvitse muistaa
- Varmat päivät tai keskeytetty yhdyntä eivät ehkäise raskautta. Yhdynnän aikana siemennestettä erittyy jatkuvasti, minkä vuoksi keskeytetty yhdyntä ei toimi ehkäisykeinona.

- Suojaa sukupuolitaudeilta, oikein käytettynä!! Kondomi suojaa kumpaakin osapuolta kehon eritteiltä ja tautien leviämislta
- Käyttö vaatii opettelua
- Riskinä on, että kondomi jää käyttämättä. Yleisimmät syyt kondomin käyttämättä jättämiseen ovat
- sen pitäminen tarpeettomana
- kumppanin kieltäytyminen käytöstä
- Käyttövirhe
- Kondomeja on erikokoisia, joten kannattaa valita itselle sopiva koko mukavuuden ja hyvän istuvuuden takaamiseksi
- Pakkausta ei saa avata saksilla tai hampailla, jottei kondomi rikkoudu
- Kondomi voi rikkoutua myös seksin aikana, joten se täytyy tarkistaa seksin jälkeen
- Oireita voivat olla kirvely virtsatessa tai virtsaamisvaikeudet, poikkeava vuoto virtsaputkesta tai emättimestä, kutina, kirvely, näppylät, rakkulat tai haavaumat sukuelinten alueella, alavatsakipu ja kuume.
- Kaikilla taudeilla oma itämisaika
- Melkein kaikki sukupuolitaudit voivat tarttua mille tahansa limakalvolle, esimerkiksi myös silmän limakalvolle.
- Itämisaika 10–14 vuorokautta
- Miehillä Itämisaika noin 1-5 vrk, naisilla 2-3 viikkoa
- Peräsuolen infektiossa voi esiintyä epämääräistä kirvelyä, kutinaa ja vuotoa
- Nielutartunnat saattavat oireilla suun kirvelynä ja kurkkukipuna
- Itämisaika 3-4 viikkoa
- Kupan aiheuttamien oireiden ja taudinkulun perusteella tauti jaetaan kolmeen eri vaiheeseen
- Primaarikuppa: Sukuelinten, peräaukon tai suun alueelle limakalvoille tai iholle ilmestyy yksi tai useampi kivuton kova haavauma, joka paranee 3-6 viikossa
- Sekundaarikuppa: Noin 1,5-2 kuukauden kuluttua tartunnasta bakteeri leviää kaikkialle elimistöön. Yleisoina voi esiintyä lämmön nousua, huonovointisuutta ja pahoinvointia. Iho-oireina vartalolla esiintyvää pieniläiskäistä ihottumaa (roseola) taikka muutaman millimetrin halkaisijaltaan olevia kovia näppyjä (syfilidit), erityisesti kämmenten ja jalkapohjien alueella. Myös hiustenlähtöä voi esiintyä
- Tertiäärikuppa: Kolmasosa hoitamattomista potilaista saa myöhäiskupan oireita vuosien kuluttua. Tavallisimmat oireet ovat ihon haavat sekä keskushermosto- ja verisuonioireet
- Itämisaika 1-2 viikkoa
- Itämisaika vaihtelee kuukausista useisiin vuosiin
- Kondyloomia voi olla myös virtsaputkessa, jolloin ne voivat aiheuttaa kirvelyä virtsatessa, limavuotoa virtsaputken suulta ja voivat vaikeuttaa virtsasuihkua

- Vaikeiden kondyloomien hoitona käytetään podofyllotoksiiniliuosta, podofyllotoksiinivoidetta, imikimodivoidetta, jäädytystä, sähköhyödytystä (polttoa) tai laserkäsittelyä.
- HIV-infektio voidaan todeta tutkimalla HIV-vasta-aineet verestä 2–4 viikon kuluttua oireiden alusta tai viimeistään 3 kk:n kuluttua tartunnasta
- Immuunivasteen vähitellen heikentyessä ja viruskuorman kasvaessa voi ilmetä laihtumista, lämmön nousua ja pitkittynyttä ripulia, tavallista voimakkaampi tali-ihottuma, ihon ja limakalvojen hiiva- ja sieni-infektioita, vyöruusuja, toistuva sukuelinherpes, runsaasti syyliä tai kondyloomia
- HIV-infektiota ei voida pysyvästi parantaa, mutta säännöllinen lääkehoito pidentää merkittävästi potilaiden elinaikaa, sillä se voi estää aids-vaiheen kokonaan
- Tartunnat altistavat maksakirroosille ja maksasyövälle
- Oireista ja niiden puuttumisesta ei voida päätellä, onko mahdollisesti saanut hepatiitin vai ei. Ainoa tapa selvittää asia, on käydä sukupuolitauditestissä
- B-hepatiitin itämisaika eli aika, joka kuluu tartunnasta tulehduksen puhkeamiseen voi olla jopa puoli vuotta. Verikoe otetaan kahden-kolmen kuukauden kuluttua mahdollisesta tartunnasta. C-hepatiitti todetaan noin 10 viikon kuluttua tartunnasta
- Itämisaika 20–120 vrk
- Pornossa esitetään seksiä ja alastomuutta
- Porno EI vastaa todellisuutta, vaan se on näyteltyä: Porno on tehty kiihottamaan ja kiinnostamaan ihmisiä. Siinä näytetään keksittyjä tilanteita, jotka eivät yleensä vastaa todellisuutta. Penikset ovat usein normaalia suuremmat ja muutenkin tapahtumat ovat yliliioteltuja. Pornon katseleminen ei ole suositeltavaa, ellei tiedä rajoja todellisuuden ja fiktiivisyyden välillä.
- Porno voidaan käyttää apuvälineenä masturboinnissa: Pornon katsominen on ihan sallittua, kunhan sitä katsoo omassa yksityisessä tilassa. Sitä voidaan katsoa myös yhdessä kumppanin kanssa, jos molemmat kokevat sen hyväksi.
- Prostituutio on Suomessa laillista. Kuitenkin maksullisten naisten ja muiden seksuaalipalveluiden ostaminen on Suomessa kielletty julkisissa tiloissa! Julkisia tiloja ovat kadut, tiet, torit, puistot, uimarannat, yleiset kulkuneuvot, virastot ja ravintolat.